

Ombudsmanden for Inatsisartut

Beretning for 2023

Ombudsmanden for Inatsisartut

Noorlernut 53
Postboks 1606
3900 Nuuk
Tlf. +299 32 78 10
www.ombudsmand.gl

I beretningen omtales:

Inatsisartutlov nr. 7 af 1. juni 2017 om Ombudsmanden for Inatsisartut som ombudsmandsloven.

Landstingslov nr. 8 af 13. juni 1994 om sagsbehandling i den offentlige forvaltning med senere ændringer som sagsbehandlingsloven.

Landstingslov nr. 9 af 13. juni 1994 om offentlighed i forvaltningen med senere ændringer som offentlighedsloven.

Inatsisartutlov nr. 1 af 21. november 2013 om magtanvendelse inden for det sociale område med senere ændringer som magtanvendelsesloven.

Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn med senere ændringer som børnestøtteleven.

Landstingslov nr. 12 af 29. oktober 1999 om fangst og jagt med senere ændringer som herefter fangst- og jagtloven.

Beretningen kan hentes i PDF-version på ombudsmandens hjemmeside:
www.ombudsmand.gl

Oplag: 330 stk.

Grafisk design: iCICERO, grafisk produktion Nuuk

Tryk: Johnsen Graphic Solutions A/S

Fotos: Henrik Bach (forsiden, side 10 og 46)

Monica Schnügger (side 3, 6, 25, 37, 38, 48, 58 og 60)

Gedion Jeremiassen (side 26, 54 og 57)

ISSN: 2245-1382

TIL INATSISARTUT

Idet jeg henviser til § 10, stk. 1, i ombudsmandsloven, afgiver jeg hermed min beretning for 2023.

Nuuk, april 2024

Gedion Jeremiassen

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	ÅRET DER GIK	7
2	ARTIKLER	11
	2.1 Retsvirkningerne ved Det Sociale Ankenævns hjemvisning af en afgørelse fra kommunen	11
	2.2 Børns ret til at klage, når kommunen træffer afgørelse om anbringelse uden for hjemmet eller om hjemgivelse.....	14
	2.3 Legalitetsprincippet og kravet om klar og sikker hjemmel.....	21
3	OFFENTLIGGJORTE SAGER	27
	3.1 Kommunes uacceptable sagsbehandlingstid og sagsbehandling i sag om førtidspension (2023-1)	27
	3.2 Naalakkersuisuts beslutning ikke gyldigt hjemmelsgrundlag. Departementet har ikke handlet i overensstemmelse med legalitetsprincippet (2023-2).....	29
	3.3 Kommunes sagsbehandling i afskedigelsessag og manglende reaktion på fejl kritisabel (2023-3)	30
	3.4 Avannaata Kommunias manglende sagsbehandling førte til en samlet sagsbehandlingstid på over 4 år (2023-4).....	31
	3.5 Yderst uacceptabelt at kommune ikke traf afgørelse om hjemgivelse og at kommunen ikke håndhævede anbringelse (2023-5).....	32
	3.6 Yderst kritisabelt at en kommune optog en beboer på alderdomshjem uden samtykke og uden at følge de dagældende regler i magtanvendelsesloven (2023-6).....	33
	3.7 Opfølgning på tidligere beretninger	34

4	ANDRE SAGER	39
4.1	Manglende notatføring indebar, at ombudsmanden måtte indstille sagsbehandlingen.....	39
4.2	Landsdækkende indberetningssystem	41
4.3	Ombudsmandens kompetence omfatter ikke selvstyrejede aktieselskaber	42
4.4	Ombudsmandens undersøgelse af uoverensstemmelse mellem lovgivning og vejledning	43
4.5	Ombudsmanden behandler ikke klager over fratrædelsesaftaler til fuld og endelig afgørelse af ethvert krav mellem parterne	44
5	MEDDELELSER EFTER OMBUDSMANDSLOVENS § 11	47
6	INSPEKTIONER	49
7	BESØG OG REJSER	55
8	PERSONALE	59
9	STATISTIK	61

Borgere i Ammassivik havde i september mulighed for at tale med ombudsmandens medarbejdere.

ÅRET DER GIK

Af ombudsmand Gedion Jeremiassen

Ny ombudsmand, gamle problemstillinger

Den 31. juli 2023 fratrådte Vera Leth som ombudsmand, et embede som hun blev genvalgt til mange gange siden 1. februar 1997. Vera Leth nåede at sidde i embedet i mere end 26 år, og hun blev dermed den længstsiddende ombudsmand i norden.

Jeg vil benytte min første beretning til at takke Vera Leth for hendes mangeårige tjeneste for samfundet og ønske hende et godt og velfortjent otium.

Sagsbehandlingsloven og offentlighedsloven har 30-års jubilæum i Grønland i 2024. Tilværelsen med disse vigtige love afspejles i de geografiske, kompetence- og ressource-mæssige udfordringer blandt såvel borgere som myndigheder.

I de senere år har Vera Leth i sine beretninger gentagne gange givet udtryk for, at en af embedets største udfordringer gennem årene har været at få de offentlige myndigheder, og i særdeleshed kommunerne, til at følge de forvaltningsretlige regler. I ombudsmandens beretninger for 2020, 2021 og 2022 gav Vera Leth udtryk for, at der over årene ikke er sket væsentlige forberinger på det forvaltningsretlige område, hvor myndighederne alt for ofte fejler i forhold til den basale forvaltningsret, som blandt andet er forankret i sagsbehandlingslovens regler om skriftlighed, begrundelse, lovhenvi sning og klagevejledning.

Jeg har behov for mere tid for at danne mig et tilstrækkeligt og retvisende indtryk af tingenes tilstand. Men det er min umiddelbare fornemmelse, at jeg på dette punkt kommer til at tilslutte mig Vera Leths vurderinger. Det beror på mine iagttagelser som advokat og forsvarer i retssystemet gennem 21 år, hvor jeg også har været vidne til kommunernes tvivlsomme håndteringer af børne- og familiesager.

Inatsisartut lovpriste under behandling af ombudsmandens beretning for 2022 embedets fokus på børne- og familiesager og opfordrede til endnu større prioritering af området. Det agter jeg at følge op på.

Ombudsmandsinstitutionen udsendte i 2023 en større juridisk myndighedsguide til alle departementer og kommuner. Jeg ser guiden som et bidrag til at forbedre myndighedernes afgørelser og forudsætninger for en dybere juridisk forståelse på forvaltningsrettens område. Myndighedsguiden præsenterer en række centrale emner i forvaltningsretten og binder de relevante regler, den juridiske litteratur og ombudsmandens udtalelser gennem årene sammen. Samtidig med udsendelsen af myndighedsguiden henstillede vi, at initiativet blev videreformidlet til alle chefer og sagsbehandlere, herunder i relevante styrelser og institutioner.

Endelig blev myndighedsguiden gjort tilgængelig for den almindelige borger i Grønland ved opslag på ombudsmandsinstitutionens hjemmeside.

Myndighedsguiden består af 12 afsnit. Afsnittene kan læses uafhængigt af hinanden, idet relevante krydshenvisninger er indarbejdet i de enkelte afsnit.

De 12 afsnit vedrører:

- God forvaltningsskik
- Sagsbehandlingstid
- Afgørelsesbegrebet
- Begrundelse
- Officialprincippet
- Partsrepræsentation
- Partsbegrebet
- Partshøring
- Vejledning
- Inhabiliter i forvaltningen
- Notatpligt
- Journalisering

Det er mit håb, at ombudsmandsinstitutionen med udsendelsen af myndighedsguiden kan medvirke til at løfte myndighedernes sagsbehandling.

Den 1. august 2023 tiltrådte jeg som ombudsmand.

Jeg er meget glad for den tillid, som Inatsisartut hermed har vist mig, og jeg ser med stor interesse frem til de mange udfordringer, som jeg vil møde i mit nye virke.

Jeg ser ikke ombudsmandsarbejdet blot som udtryk for en kontrol af, at offentlige myndigheder handler i overensstemmelse med gældende ret, herunder god forvaltningsskik. Jeg ser ombudsmandsarbejdet som en mulighed for, at jeg gennem udvikling af god forvaltningsskik forhåbentlig kan medvirke til i de kommende år gradvist at øge myndighedernes forståelse for efterlevelse af de basale forvaltningsretlige regler og respektfuld betjening af borgerne.

Det er min vurdering, at ombudsmandsinstitutionens betydning for borgerne er steget betydeligt over årene. Det udleder jeg af det stadigt stigende antal henvendelser fra borgerne, som ombudsmandsinstitutionen modtager hvert år. Således er antallet af oprettede sager hos ombudsmanden over de seneste 5 afsluttede år steget fra 127 til 305, svarende til 140.2%. Mens antallet af borgervejledninger i samme periode er steget fra 176 til 250, svarende til 42%.

Jeg har bemærket en stigning i de rent grønlandsksprogede henvendelser og klager, navnlig i 2023. Det tager jeg som udtryk for, at "Sakæus og Benjamin" har fået en øget bevidsthed om egne rettigheder.

Jeg ser frem til at komme rundt i hele landet som led i ombudsmandens inspektionsvirksomhed. Det vil give mig mulighed for at møde de mange offentligt ansatte, som hver dag yder deres bedste for at betjene samfundet. Samtidig vil det give mig mulighed for at få hilst på og få lyttet til borgere på kysten, som er i kontakt med landets mange myndigheder og institutioner.

Jeg vil således fortsætte med at prioritere ombudsmandsinstitutionens inspektionsvirksomhed.

Med disse indledende ord til min beretning for 2023 vil jeg ønske alle en god læselyst.

2.1 Retsvirkningerne ved Det Sociale Ankenævns hjemvisning af en afgørelse fra kommunen

Af specialkonsulent Monica Schnügger

Ombudsmanden har i årets løb behandlet flere klager over en kommunes sagsbehandlingstid i sager, hvor Det Sociale Ankenævn har hjemvist den pågældendes kommunes afgørelse til fornyet behandling. Det er ombudsmandens indtryk, at kommunerne kan være udfordrede i at forstå, hvad det betyder, når Det Sociale Ankenævn hjemviser en sag til fornyet behandling.

Denne artikel vil redegøre for, hvordan en borger som udgangspunkt er stillet, fra Det Sociale Ankenævn hjemviser en afgørelse, til kommunen træffer en ny afgørelse.

Hvilke reaktionsmuligheder har Det Sociale Ankenævn?

Når en kommune indenfor det sociale område træffer en afgørelse overfor en borger, vil borgeren i mange tilfælde have mulighed for at klage til Det Sociale Ankenævn over afgørelsen. Det gælder eksempelvis, når en kommune træffer en afgørelse om tildeling af førtidspension, en afgørelse om tildeling af offentlig hjælp eller en afgørelse om anbringelse af et barn.

Når en borger klager til Det Sociale Ankenævn, har ankenævnet flere reaktionsmuligheder. Disse muligheder er ikke fastsat i en lov, men følger af praksis og almindelige retsgrundsætninger.

Det Sociale Ankenævn har mulighed for at **afvise** at behandle en klage. Ankenævnet vil som udgangspunkt afvise at behandle en klage, hvis klagefristen, der fremgår af loven, er overskredet, eller hvis ankenævnet ikke har kompetence til at behandle klagen. En afvisning betyder, at ankenævnet ikke behandler sagen og ikke forholder sig til klagen.

Det Sociale Ankenævn har også mulighed for at **opretholde** den afgørelse, som kommunen har truffet. Ankenævnet vil nogle gange betegne en opretholdelse af en afgørelse som en stadfæstelse. Når ankenævnet opretholder eller stadfæster en afgørelse, betyder det, at ankenævnet er enig i resultatet af kommunens afgørelse, og at klageren derfor ikke får medhold i sin klage.

Det Sociale Ankenævn opretholder i nogle tilfælde kommunens afgørelse, men med en ændret begrundelse for resultatet. Det kan f.eks. være i tilfælde, hvor kommunens henvisning til regelgrundlaget har været ukorrekt eller mangelfuldt, men hvor resultatet har været korrekt.

Det Sociale Ankenævn har ligeledes mulighed for at **ændre** den afgørelse, som kommunen har truffet. Når ankenævnet ændrer en afgørelse, betyder det, at ankenævnet laver om på den afgørelse, som kommunen har truffet. Hvis ankenævnet vælger at ændre kommunens afgørelse, vil kommunens afgørelse ikke længere være gældende. I stedet vil ankenævnets afgørelse være gældende.

Det Sociale Ankenævn kan endvidere **ophæve** en afgørelse. Når ankenævnet ophæver en afgørelse, betyder det, at kommunens afgørelse ikke var korrekt og ikke længere skal være gældende. Det kan for eksempel være tilfældet, hvis kommunen har truffet en afgørelse, som kommunen ikke har hjemmel til at træffe.

Endelig kan Det Sociale Ankenævn **hjemvise** en afgørelse. Når ankenævnet hjemviser en afgørelse, betyder det, at ankenævnet sender sagen tilbage til kommunen, hvorefter kommunen skal træffe en ny afgørelse. Det kan for eksempel være tilfældet, hvis kommunen ikke har undersøgt sagen godt nok, inden afgørelsen blev truffet. Når kommunen har truffet en ny afgørelse, kan borgeren klage til Det Sociale Ankenævn igen, hvis borgeren er utilfreds med kommunens nye afgørelse.

Hvad gælder indtil kommunen træffer en ny afgørelse?

Det er en konkret vurdering, hvordan en borger er stillet fra Det Sociale Ankenævn hjemviser en afgørelse, til kommunen træffer en ny afgørelse i sagen.

I nogle tilfælde vil en hjemvisning betyde, at afgørelsen ikke længere skal gælde. Det vil sige, at borgeren – fra hjemvisningen og indtil kommunen træffer en ny afgørelse – skal stilles som om afgørelsen aldrig var blevet truffet. I andre tilfælde vil en hjemvisning betyde, at afgørelsen bliver ved med at være gældende, indtil kommunen træffer en ny afgørelse.

Det helt klare udgangspunkt er, at Det Sociale Ankenævns hjemvisning af en afgørelse betyder, at ankenævnet ophæver kommunens afgørelse, og at afgørelsen således ikke længere er gældende.

Når en afgørelse bliver ophævet og hjemvist, betyder det, at borgeren ikke kan støtte ret på afgørelsen. Det betyder samtidig, at kommunen ikke kan håndhæve afgørelsen overfor borgeren.

Hvordan en borger er stillet efter Det Sociale Ankenævn har hjemvist en afgørelse afhænger således af, hvordan borgeren var stillet, før kommunen traf den hjemviste afgørelse. Retstilstanden går med andre ord tilbage til tiden før afgørelsen.

Når kommunen efterfølgende træffer en ny afgørelse, kan kommunens nye afgørelse få det samme resultat, som den hjemviste afgørelse. Dog skal den nye afgørelse rette op på de fejl, som den hjemviste afgørelse havde.

Ankenævnet har mulighed for i hjemvisningen at gøre kommunen opmærksom på, at

kommunens afgørelse fortsat skal have virkning indtil kommunen træffer en ny afgørelse.

Det Sociale Ankenævn har på samme måde mulighed for at beslutte, at en del af afgørelsen skal ophæves, og at kommunen skal træffe en ny afgørelse for denne del af afgørelsen. Ankenævnet kan samtidig beslutte, at en anden del af afgørelsen skal fortsætte med at gælde. Hvis dette er tilfældet, vil Det Sociale Ankenævn som udgangspunkt anføre det i hjemvisningen.

Ombudsmandens behandling af klager

Ombudsmanden modtog i 2023 en klage fra en borger, der modtog offentlig hjælp. Kommunen traf efter den oprindelige bevilling af offentlig hjælp en ny afgørelse, hvor kommunen indstillede udbetalingen af offentlig hjælp. Borgeren klagede over denne afgørelse til Det Sociale Ankenævn, der hjemviste afgørelsen.

Borgeren klagede herefter til ombudsmanden, idet kommunen ikke genoptog udbetaling af offentlig hjælp til borgeren og fortsat ikke udbetalte offentlig hjælp.

I denne sag vurderede ombudsmanden, at kommunen burde have udbetalt offentlig hjælp til borgeren, indtil der blev truffet en ny afgørelse, som eventuelt ændrede dette. Det var således ombudsmandens vurdering, at hjemvisningen ophævede kommunens afgørelse om indstilling af udbetalingen af offentlig hjælp. Borgeren skulle derfor stilles som om kommunens afgørelse om at indstille udbetalingen af offentlig hjælp ikke var blevet truffet.

Ombudsmanden modtog i 2023 også en klage fra en borger, der havde et barn i pleje. Borgeren anmodede kommunen om dobbelt plejevederlag, hvilket kommunen efterkom. Kommunen traf efterfølgende en afgørelse om bortfald af dobbelt plejevederlag, hvorefter kommunen kun udbetalte enkelt plejevederlag. Borgeren klagede over denne afgørelse til Det Sociale Ankenævn, der hjemviste afgørelsen.

Borgeren klagede herefter til ombudsmanden, idet kommunen efter hjemvisningen fortsat ikke genoptog udbetalingen af dobbelt plejevederlag, og fortsat kun udbetalte enkelt plejevederlag.

I denne sag vurderede ombudsmanden ligeledes, at kommunen burde have udbetalt dobbelt plejevederlag, indtil kommunen traf en ny afgørelse, som ændrede dette.

Det Sociale Ankenævns praksis

Ombudsmanden har i forbindelse med udarbejdelsen af denne artikel været i kontakt med Det Sociale Ankenævn. Ankenævnet har oplyst, at nævnet fremover i større udstrækning end tidligere vil angive retsvirkningen af hjemvisningen i selve afgørelsen overfor borgeren. På den måde ved borgeren og kommunen i højere grad end hidtil, hvordan borgeren er stillet, indtil kommunen træffer en ny afgørelse i sagen.

2.2 Børns ret til at klage, når kommunen træffer afgørelse om anbringelse uden for hjemmet eller om hjemgivelse

Af specialkonsulent Lili Rasmussen

Denne artikel handler om børns ret til at klage, når kommunen træffer afgørelse om anbringelse uden for hjemmet eller om hjemgivelse.

I artiklen gives en kort beskrivelse af de tilfælde, hvor kommunen skal meddele en afgørelse med klagevejledning til barnet i den enkelte sag. Børnebisidderens rolle under kommunens behandling af en sag beskrives og sidst i artiklen nævnes et par ombudsmandssager, hvor ombudsmanden har udtalt sig om børns ret til at klage. Afslutningsvis indeholder artiklen et afsnit om børns mulighed for at klage til ombudsmanden generelt.

Børnestøtteloven trådte i kraft 1. juli 2017. Formålet med flere af bestemmelserne er at styrke børns rettigheder inden for børneområdet og implementere FN's Børnekonvention.

Børnestøttelovens bestemmelse om, at børn er klageberettigede i deres egne sager, er en styrkelse af børns ret til at klage. Loven implementerer således en af artiklerne i FN's Børnekonvention.

Børns partshabilitet

Det forvaltningsretlige partsbegreb omfatter personer, der har en væsentlig, retlig relevant og individuel interesse i en sags afgørelse. Forældremyndighedsindehaveren og barnet er parter i den enkelte sag vedrørende anbringelse og hjemgivelse af barnet.

At forældremyndighedsindehaver og barnet er parter i en sag betyder, at de har visse rettigheder, når kommunen behandler en sag, hvor kommunen træffer afgørelse. Dette gælder eksempelvis, når kommunen træffer afgørelse om anbringelse uden for hjemmet af barnet eller om hjemgivelse af barnet. Rettighederne fremgår af sagsbehandlingsloven. Som eksempler på rettigheder kan nævnes retten til

- partshøring,
- begrundelse,
- partsaktindsigt, og
- at klage over en afgørelse.

Interesserne for et barn under 18 år varetages af forældremyndighedsindehaveren. Det er derfor forældremyndighedsindehaveren, der varetager omsorgen for barnet og træffer beslutninger om barnets forhold.

I en sag om anbringelse uden for hjemmet eller om hjemgivelse repræsenterer forældremyndighedsindehaveren barnet og har på barnets vegne ret til at gøre brug af de rettigheder, som fremgår af sagsbehandlingsloven.

I de senere år er der dog sket en udvikling, hvor børn i nogle tilfælde er blevet tillagt visse rettigheder i deres egne sager. Det vil sige, at børn, der er i stand til og anset som modne nok til selv at kunne gøre brug af sådanne rettigheder, har selvstændige partsrettigheder uafhængigt af forældremyndighedsindehaveren.

I Danmark har børn over 15 år som udgangspunkt selvstændige partsrettigheder, selv om de er umyndige. Det antages, at børn under 15 år, efter en konkret vurdering også kan gøre brug af sådanne rettigheder.

Forældremyndighedsindehaveren er som part i en sag om anbringelse eller hjemgivelse af barnet adressat for kommunens afgørelse herom. Men herudover er barnet, som anbringes eller hjemgives, som udgangspunkt også adressat for kommunes afgørelse.

Meddelelse af afgørelser

En offentlig myndigheds afgørelse skal meddeles til den eller dem, der er parter i sagen. Hvis en part lader sig repræsentere ved en anden, skal afgørelsen meddeles til partsrepræsentanten.

Når en kommune træffer afgørelse om anbringelse uden for hjemmet af et barn eller om hjemgivelse af et barn, skal kommunen derfor meddele afgørelsen til forældremyndighedsindehaveren.

Der gælder efter sagsbehandlingsloven ikke et krav om, at en afgørelse skal meddeles skriftligt. Heller ikke børnestøtteloven indeholder nogen bestemmelser om, at en afgørelse skal meddeles skriftligt.

Derimod har ombudsmanden udtalt, at en afgørelse, der er meddelt mundtligt, og som er byrdefuld for adressaten, bør bekræftes skriftligt, og at særligt indgribende afgørelser efter omstændighederne bør meddeles skriftligt. Jeg henviser til ombudsmandssagen 2018-4.

Ombudsmanden har også udtalt, at det er ombudsmandens opfattelse, at en afgørelse om hjemgivelse eller afslag på hjemgivelse er af stor betydning for forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge. Jeg henviser til ombudsmandssagen 2020-5. Ombudsmanden har endvidere udtalt, at en afgørelse om hjemgivelse eller afslag på hjemgivelse bør meddeles skriftligt, og at dette gælder uanset, om forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge er enige i afgørelsen.

Børns ret til at klage efter børnestøtteloven

Børn er klageberettigede i deres egne sager i forhold til afgørelser truffet efter bestemmelserne i børnestøtteloven. Det fremgår af børnestøttelovens § 60, stk. 2. Loven sikrer barnets rettigheder efter artikel 12 i FN's Børnekonvention. Børn havde også ret til at klage før lovens tilblivelse. Loven styrker således børns ret til at klage.

Det fremgår ikke af bestemmelsen, om børn, der har ret til at klage, skal have en vis al-

der. Det er udgangspunktet, at alle børn, uanset alder, har ret til at klage, da alle børn har ret til at blive hørt og inddraget i alle forhold vedrørende barnet.

For at barnet kan gøre brug af sin ret til at klage, forudsætter det, at barnet har fået en afgørelse og klagevejledning, og at barnet forstår, hvad afgørelsen betyder, og hvad en klage eventuelt vil indebære.

I den enkelte sag skal kommunen derfor foretage en konkret og individuel vurdering af, om barnet skal meddeles en afgørelse med klagevejledning. Kommunen skal herunder vurdere, om barnet er modent nok til at forstå konsekvenserne af afgørelsen og en eventuel klagesag. Kommunens hensyn og overvejelser bør indgå i kommunens klagevejledning af barnet og skal oplyses i forbindelse hermed. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen.

Hvis kommunen vurderer, at barnet skal have en klagevejledning, skal kommunen i sin klagevejledning oplyse, hvor barnet kan klage til, hvordan barnet kan klage, og om der er en tidsfrist for indgivelse af en klage.

Når barnet har fået en afgørelse med klagevejledning, er det op til barnet, om barnet ønsker at klage.

Børns ret til en børnebisidder

En kommune kan tilbyde et barn at blive støttet af en børnebisidder i forbindelse med kommunens behandling af en sag om iværksættelse af støtteforanstaltninger til barnet. Det fremgår af børnestøttelovens § 44, stk. 1. Det fremgår videre, at børnebisidderen skal bidrage til at sikre barnets rettigheder under sagens behandling, herunder sikre at barnet bliver hørt.

En børnebisidder skal vejlede barnet om barnets rettigheder, forklare om lovgivningen og sikre, at barnet bliver hørt og får givet udtryk for sine synspunkter, inden kommunen træffer afgørelse. Det fremgår af bemærkningerne til børnestøttelovens § 44, stk. 1.

Også denne bestemmelse er en implementering af FN's Børnekonventions artikel 12, hvorefter et barn skal have ret til at fremføre sine egne synspunkter og udtrykke sine meninger, før der træffes endelig afgørelse i en sag.

I andre tilfælde ikke blot kan men skal barnet have tilknyttet en børnebisidder. Det gælder i tilfælde, hvor barnet anbringes uden for hjemmet uden forældremyndighedsindehavers samtykke. Det gælder også i tilfælde, hvor kommunen overvejer at anbringe barnet på en sikret afdeling på et døgntilbud.

Det fremgår bl.a. af lovbemærkningerne, at det er særligt vigtigt, at barnet i disse situationer bliver hørt og får hjælp til at fremkomme med sine synspunkter. Dertil har barnet behov for støtte og vejledning om sine rettigheder og om muligheden for at klage.

Når en kommune har truffet afgørelse om anbringelse uden for hjemmet eller om hjemgivelse, er barnet i en vanskelig situation og har brug for en, der kan støtte barnet og forklare situationen. Barnet har måske brug for at få forklaret kommunens afgørelse, herunder hvilke muligheder, der er for at klage over kommunens afgørelse, og hvilken betydning det kan få at klage.

Børnebisidderen skal bistå barnet i samtaler med myndigheden. Børnebisidderen skal have viden om, hvordan det sociale system fungerer også i forhold til klageadgang. Børnebisidderen er med til at sikre, at børn og unge bliver bekendt med deres rettigheder, og at børn får støtte i svære situationer. Børnebisidderen kan herunder hjælpe barnet med at få et overblik over, hvilke muligheder barnet har for at klage over en kommunes afgørelse, og hvordan en klage indgives i praksis.

Kommunens udpegning af en børnebisidder fritager ikke kommunen for selvstændigt at vejlede barnet om barnets rettigheder.

Ombudsmandssager

Ombudsmanden har udtalt i en sag 2023-5, hvor en kommune ikke havde truffet afgørelse om hjemgivelse af fire børn, at den manglende afgørelse betød, at der ikke var givet klagevejledning til moren om muligheden for at klage til Det Sociale Ankenævn. Kommunen havde endvidere ikke vurderet, om et eller flere af børnene skulle have klagevejledning. Børnenes alder fremgik ikke af sagen.

I sagen henstillede ombudsmanden bl.a., at kommunen sikrer, at det i afgørelsessager vurderes, om et barn bør have en klagevejledning.

Ombudsmanden har i sag 2020-5 udtalt sig om en kommunes meddelelse af afgørelser til børn og unge. Ombudsmanden foretog en undersøgelse af egen drift af en kommunes behandling af sager om hjemgivelse af børn anbragt uden for hjemmet. På baggrund af undersøgelsen opfordrede ombudsmanden kommunen til at undersøge, hvorvidt kommunens sagsgange er tilrettelagt på en sådan måde, at kommunen i sager om hjemgivelse i fornødent omfang får taget stilling til bl.a., om en afgørelse om hjemgivelse eller afslag på hjemgivelse bør meddeles skriftligt til det anbragte barn.

Ombudsmanden udtalte, at en afgørelse om hjemgivelse eller afslag på hjemgivelse, som udgangspunkt skal meddeles det barn, som afgørelsen vedrører. Ombudsmanden gav udtryk for, at børn har visse selvstændige rettigheder i sager, der behandles efter børnestøtteleven, men at kommunerne skal tilpasse sagsbehandlingen efter barnets alder.

Ombudsmanden udtalte videre, at en kommune i den enkelte sag skal foretage en konkret og individuel vurdering af barnets modenhed og forståelse af sagen, og på den baggrund i visse sager kan undlade at meddele afgørelsen til et barn under 15 år. Ombudsmanden henviste til børnestøttelevens § 50, stk. 1, hvorefter kommunen i de i bestemmelsen nævnte tilfælde, herunder ved anbringelse uden for hjemmet med samtykke,

skal indhente et skriftligt samtykke både fra forældremyndighedsindehaveren og fra barnet.

Ombudsmanden udtalte endelig, at børnestøttelovens § 50, stk. 1, betyder, at børn over 15 år altid skal meddeles en afgørelse om hjemgivelse eller afslag på hjemgivelse. Ombudsmanden udtalte dertil, at de fleste børn mellem 12 og 15 år typisk har den fornødne modenhed og forståelse og dermed selvstændigt skal have en afgørelse.

Børns mulighed for at klage til ombudsmanden

Enhver kan klage over myndigheder, der er omfattet af ombudsmandens virksomhed. Det fremgår af ombudsmandslovens § 12, stk. 1, 1. pkt. Således kan børn også klage til ombudsmanden.

Hvis et barn under 18 år klager til ombudsmanden, og hvis ombudsmanden beslutter at behandle klagen, vil ombudsmanden kontakte forældremyndighedsindehaveren eller barnets værge og oplyse dem om klagen.

Et barn kan ringe anonymt og få vejledning om sine muligheder. Hvis ombudsmanden ikke kan behandle en sag, vil barnet så vidt muligt blive vejledt om, hvilke muligheder barnet så har for at gå videre med sin henvendelse eller få vejledning om, hvor barnet i stedet kan klage til.

Hvis et barn derimod vil indgive en klage til ombudsmanden, er barnet nødt til at oplyse sit navn, navne på forældre eller værger og sin adresse. For at ombudsmanden kan behandle en klage, skal ombudsmanden bruge disse oplysninger, bl.a. hvis ombudsmanden vil kontakte den myndighed (for eksempel skole eller kommune), som barnet klager over.

Børnestøtteloven

Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn med senere ændringer

§ 44. Kommunalbestyrelsen kan tilbyde et barn at blive støttet af en børnebisidder i forbindelse med kommunalbestyrelsens behandling af en sag om iværksættelse af støtteforanstaltninger til barnet. Børnebisidderen skal bidrage til at sikre barnets rettigheder under sagens behandling, og at barnet bliver hørt. En børnebisidder skal have særlig faglig indsigt i børns forhold eller have gennemført et børnebisidderkursus. Udpegning af en børnebisidder kræver ikke samtykke fra forældremyndighedsindehaveren.

Stk. 2. Børn, som anbringes uden forældremyndighedsindehaverens samtykke udenfor hjemmet, jf. § 28, skal have tilknyttet en børnebisidder.

Stk. 3. Børn, som påtænkes anbragt, eller som allerede er anbragt, på sikrede afdelinger på døgninstitutioner, skal have tilknyttet en børnebisidder.

Stk. 4. Børnebisidderen tilpligtes at give samtykke til indhentelse af børneattest og straffeattest i forbindelse med tiltrædelse af hvervet, samt hvis særlige omstændigheder taler herfor.

Stk. 5. Naalakkersuisut kan fastsætte nærmere regler om udpegning, honorering, indhentelse af børne- og straffeattest, samt hvilke kvalifikations- og kompetencekrav der skal stilles til en børnebisidder, jf. stk. 1. Naalakkersuisut kan endvidere fastsætte nærmere regler for, hvordan støtten skal udføres samt nærmere regler om krav til tilsyn.

§ 50. Kommunalbestyrelsen skal indhente skriftligt samtykke fra de vordende forældre eller forældremyndighedsindehaveren og barnet, hvis dette er fyldt 15 år, inden der træffes afgørelse om støtteforanstaltninger, jf. § 21, særlige støtteforanstaltninger, jf. § 25, eller skærpede støtteforanstaltninger, jf. § 27, jf. dog stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal indhente skriftligt samtykke fra barnet eller den unge, inden der træffes afgørelse om efterværn, jf. § 42.

Stk. 2. Kravet om samtykke i stk. 1, 1. punktum, kan fraviges, hvis iværksættelse af støtteforanstaltningen vurderes at være af væsentlig betydning for barnets sundhed, udvikling og trivsel, og formålet med støtteforanstaltningen skønnes at kunne opnås uanset det manglende samtykke.

Stk. 3. Afgørelser, jf. § 6, kræver ikke samtykke fra forældremyndighedsindehaveren eller barnet.

§ 60. Kommunalbestyrelsens afgørelser efter denne Inatsisartutlov kan påklages til Det Sociale Ankenævn efter bestemmelserne i Landstingsforordning om socialvæsenets styrelse og organisation.

Stk. 2. Børn er klageberettigede i deres egne sager, jf. stk. 1, i forhold til afgørelser truffet efter bestemmelserne i denne Inatsisartutlov.

Stk. 3. Naalakkersuisut kan fastsætte nærmere regler om barnets klageret.

FN's Børnekonvention

FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder

Artikel 12

1. Deltagerstaterne skal sikre et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet; barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed.

2. Med henblik herpå skal barnet især gives mulighed for at udtale sig i enhver behandling ved dømmende myndighed eller forvaltningsmyndighed af sager, der vedrører barnet, enten direkte eller gennem en repræsentant eller et passende organ i overensstemmelse med de i national ret foreskrevne fremgangsmåder.

Ombudsmandsloven

Inatsisartutlov nr. 7 af 1. juni 2017 om Ombudsmanden for Inatsisartut

§ 12. Klager over de i § 7 nævnte myndigheder med videre kan indgives til Ombudsmanden af enhver. Den, som er berøvet sin frihed, har ret til i lukket skrivelse at rette henvendelse til Ombudsmanden.

Stk. 2. Klageren skal angive sit navn og en adresse, hvortil Ombudsmanden kan sende meddelelser til klager om klagens behandling.

Stk. 3. Klage skal indgives inden et år efter, at forholdet er begået.

Stk. 4. Ombudsmanden kan i særlige tilfælde forlænge fristen i stk. 3.

2.3 Legalitetsprincippet og kravet om klar og sikker hjemmel

Af specialkonsulent Henrik Bach

Legalitetsprincippet er et grundlæggende princip indenfor forvaltningsretten, som ombudsmanden flere gange har haft anledning til at forholde sig til. Gennem årene har ombudsmanden afgivet flere udtalelser om emnet, ligesom ombudsmandens medarbejdere har skrevet artikler om legalitetsprincippet og indholdet heraf i ombudsmandens tidligere beretninger.

Udtalelserne og artiklerne har bl.a. omhandlet legalitetsprincippet i relation til ansøgninger og afgørelser om afslag på licens til fiskeri og fangst. De omtalte sager og artikler oplystes afslutningsvist i denne artikel. For en nærmere gennemgang af legalitetsprincippet henvises til de omtalte sager og artikler.

I 2023 havde ombudsmanden på ny lejlighed til at forholde sig til legalitetsprincippet. Det skete i sagen 2023-2, som omtales nærmere under punkt 3.2 i denne beretning. Sagen omhandlede legalitetsprincippet og afslag på kvoter til fællesfangst af sildepiske-re. Inden udvalgte problemstillinger i sagen 2023-2 nærmere gennemgås omtales legalitetsprincippet ganske kort.

Kort om legalitetsprincippet

En myndighed er underlagt det såkaldte legalitetsprincip, som også kaldes princippet om lovmæssig forvaltning. Det følger af legalitetsprincippet, at myndighedens virksomhed skal have hjemmel i lov eller anden anerkendt retskilde.

Legalitetsprincippets centrale del er kravet om hjemmel. Det indebærer, at en myndighed kun må træffe afgørelser overfor borgerne, hvis myndigheden har bemyndigelse hertil fra lovgivningsmagten. Det betyder eksempelvis, at et departement kun kan træffe en retligt bindende afgørelse overfor borgerne, hvis Inatsisartut har givet bemyndigelse hertil. På den baggrund bliver det i afklaringen af den juridiske forståelse af et emne ofte et spørgsmål om, hvordan en given lovbestemmelse skal læses og forstås. Først herefter kan det udledes, hvad Inatsisartut har tilladt. Til tider vanskeliggøres den juridiske fortolkning, fordi der stilles krav om, at en lovbestemmelse skal være klarere, mere præcis og mere sikker, jo mere vidtgående det indgreb er, som myndigheden ønsker at træffe en retligt bindende afgørelse om. I sådanne tilfælde taler man om et skærpet hjemmelskrav.

Hjemmelskravet skærpes eksempelvis i forbindelse med indgreb eller begrænsninger i borgernes erhvervsmuligheder.

To udvalgte sager, hvor en beslutning truffet af Naalakkersuisut blev anvendt som retsgrundlag for afslag på licens til fiskeri og fangst

I sagen 2021-4 kritiserede ombudsmanden, at det daværende Departement for Fiskeri, Fangst og Landbrug havde givet en borger afslag på licens til jollefiskeri på baggrund af ansøgerens bopæl, uden at der i lovgivningen var hjemmel til at meddele afslag ud fra ansøgerens bopæl.

I stedet for at etablere den fornødne hjemmel havde departementet i sin afgørelse overfor borgeren henvist til, at Naalakkersuisut havde truffet beslutning om, at ansøgerens bopæl var afgørende for udstedelse af licens, og at denne beslutning var blevet kommunikeret til borgerne i en pressemeddelelse.

Ombudsmanden pegede i den forbindelse bl.a. på, at det var i strid med gældende ret at træffe en afgørelse på baggrund af en beslutning truffet af Naalakkersuisut, når beslutningen ikke var blevet udmøntet i gældende lovgivning. Dette skyldes, at en beslutning truffet af Naalakkersuisut ikke er en del af loven, og at en sådan beslutning hverken kan supplere eller erstatte loven.

Den gældende fiskerilov gav mulighed for at udstede nærmere regler om, at ansøgerens bopæl skal være afgørende for, om borgeren meddeles afslag på licens. Imidlertid var denne bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler ikke udmøntet i en bekendtgørelse på tidspunktet for departementets afslag på borgerens ansøgning om licens til fiskeri.

Departementet tog ombudsmandens kritik til efterretning og genoptog ikke blot den konkrete afgørelse, men alle afgørelser truffet på baggrund af Naalakkersuisuts beslutning.

I 2023 opstod en tilsvarende problemstilling, idet samme departement gav tre foreninger afslag på ansøgninger om kvoter til fællesfangst efter sildepiskere med henvisning til, at Naalakkersuisut havde besluttet af indføre tidsbegrænsning for fællesfangst af sildepiskere. Afslaget blev meddelt, uanset at dette var i strid med gældende ret som fastsat i en bekendtgørelse, der tillod sådan fangst året rundt. Igen kritiserede ombudsmanden departementet.

Både i 2021 og i 2023 traf departementet således retligt bindende afgørelser med henvisning til beslutninger truffet af Naalakkersuisut. I det ene tilfælde fandtes der slet ikke nogen udmøntet bekendtgørelse. I det andet tilfælde fastsatte en bekendtgørelse noget andet end det, som Naalakkersuisut havde truffet beslutning om.

Desuden var der den forskel på de to situationer, at der i sagen 2023-2 i forhold til den tilladte fællesfangst af sildepiskere året rundt også fandtes en bemyndigelsesbestemmelse i loven, som tillod Naalakkersuisut at "gennemføre foranstaltninger" til regulering af fangst og jagt, og herunder udstede regler om blandt andet fredningsperioder og friholdelse af områder for fangst og jagt samt forbud mod eller begrænsning af jagt og fangstindsats.

Uanset at departementet i afgørelsen ikke havde henvist til denne regel overfor de tre foreninger, argumenterede den daværende Naalakkersuisoq for Fiskeri og Fangst efterfølgende overfor ombudsmanden for, at departementet kunne træffe en afgørelse i strid med de i bekendtgørelsen fastsatte bestemmelser – uden at ændre bestemmelserne – og forbyde fangst af sildepiskere alene med henvisning til beslutningen truffet af Naalakkersuisut.

Ombudsmanden gav igen udtryk for, at retligt bindende afgørelser må træffes på et behørigt retsgrundlag i form af kundgjorte retsregler, så borgerne kan indrette sig på lovgivningen.

Ombudsmanden gav endvidere udtryk for, at en afvigelse af dette retlige grundprincip efter ombudsmandens opfattelse kræver en klar, præcis og sikker hjemmel i form af en entydig bemyndigelse fra lovgiver, hvilket vil sige Inatsisartut. Dette gjaldt efter ombudsmandens opfattelse i særdeleshed, hvis en administrativ afgørelse indskrænker borgernes erhvervsmuligheder, idet der i et sådant tilfælde må antages at gælde et krav om skærpet hjemmel.

Ombudsmanden gav udtryk for, at bemyndigelsen fra Inatsisartut efter ombudsmandens opfattelse ikke gav Naalakkersuisut anden mulighed for at vælge at regulere fangst og fiskeri end at ændre de fastsatte regler ved at udstede en bekendtgørelse, som udtrykker beslutningen truffet af Naalakkersuisut. Herefter kan departementet på baggrund af bekendtgørelsen træffe afgørelser i forhold til borgerne.

Forslag til yderligere læsning

I 2021-4 omtales legalitetsprincippet og det skærpede hjemmelskrav, ligesom der henvises til juridisk litteratur og tidligere ombudsmandspraksis. I artiklen "Manglende hjemmelgrundlag for afslag på fiskerilicens" optaget under afsnit 2.1 i beretningen for 2021 omtales legalitetsprincippet også.

Se derudover sagen optaget under afsnit 5.6 og artiklen "Hvad må forvaltningen?" optaget under afsnit 3.2 i beretningen for 2013.

Se derudover sagen optaget under afsnit 5.3 i beretningen for 2016. I artiklen "Fiskerilicenser og legalitetsprincippet" optaget under afsnit 3.4 i beretningen for 2016 omtales legalitetsprincippet ligeledes. I artiklen henvises blandt andet til sagen optaget under afsnit 5.04.5 i beretningen for 2001.

Udtalelser og artikler fra Ombudsmanden for Inatsisartut er tilgængelige på www.ombudsmand.gl.

Folketingets Ombudsmand har også forholdt sig til legalitetsprincippet i en række udtalelser. Se f.eks. 2015-3, 2013-24, FOB 1997.74, FOB 1989.213. Se derudover "Endelig redegørelse - Undersøgelse af Ankenævnet for Uddannelsesstøttens praksis inden for udvalgte områder". Udtalelserne kan læses på www.ombudsmanden.dk.

Borgere i Nanortalik havde i september mulighed for at tale med ombudsmandens medarbejdere.

Hvert år offentliggør ombudsmanden en række sager, som ombudsmanden har behandlet. Nedenfor følger en gennemgang af årets offentliggjorte sager, som kan læses i deres helhed i anonymiseret form på ombudsmandens hjemmeside: www.ombudsmand.gl.

3.1 Kommunes uacceptable sagsbehandlingstid og sagsbehandling i sag om førtidspension (2023-1)

En borger søgte den 19. april 2016 om førtidspension i Qeqqata Kommunia.

Den 18. november 2020 sendte kommunen borgeren et brev, hvoraf det fremgik, at sagen ikke var blevet fremmet, da vedkommende på grund af sin alder ved brevets afsendelse kun ville have været berettiget til førtidspension i 22 dage, inden vedkommende ville kunne få alderspension.

Borgeren klagede den 5. januar 2021 til ombudsmanden over kommunens behandling af vedkommendes ansøgning om førtidspension.

Ombudsmanden iværksatte på den baggrund en undersøgelse af sagen.

Efter borgerens klage til ombudsmanden genoptog kommunen sagen, og den 1. oktober 2021 tilkendte kommunen borgeren førtidspension med virkning fra den 1. september 2020.

Ombudsmanden fandt, at kommunens sagsbehandling i forbindelse med behandlingen af ansøgningen om førtidspension havde været unødvendig lang.

Ombudsmanden fandt det kritisabelt, at kommunen undlod at færdigbehandle borgerens ansøgning om førtidspension og i stedet sendte borgeren et brev, hvoraf det fremgik at vedkommendes førtidspensionssag ikke ville blive fremmet, da borgeren kun ville være berettiget til førtidspension i 22 dage, inden vedkommende ville kunne få alderspension.

Ombudsmanden fandt det herunder beklageligt, at kommunens administration handlede ud over sine beføjelser og kompetencer, idet borgerens ansøgning ikke havde været forelagt for Velfærdsudvalget.

Samlet set var det ombudsmandens opfattelse, at der i denne sag var tale om en uacceptabel sagsbehandlingstid og sagsbehandling.

Ombudsmanden lagde vægt på, at sagen lå stille, uden at der blev foretaget sagsbehandlingsskridt i 3 perioder af henholdsvis 27 måneder, 10 måneder og 7 måneder, samt at sagen samlet set var under behandling i mere end 5 år.

Ombudsmanden lagde endvidere vægt på, at kommunens sagsbehandling ikke fulgte kommunens egen kompetenceplan i forhold til kompetencen til at træffe afgørelse om førtidspension, en kompetence som var tillagt Velfærdsudvalget.

Kommunen oplyste, at der er sket radikale ændringer i proceduren for behandling af førtidspensionssager.

Ombudsmanden anmodede kommunen om at oplyse, hvori de radikale forbedringer i proceduren for behandling af førtidspensionssager bestod.

Ombudsmanden anmodede endvidere kommunen om at oplyse, hvorvidt kommunen har et effektivt erindringsystem, der sikrer, at sager fremover ikke bliver glemt.

Afslutningsvist anmodede Ombudsmanden kommunen om at oplyse, hvad udtalelsen gav kommunen anledning til herunder vedrørende eventuel erstatning.

Da der efter ombudsmandens opfattelse var begået fejl og forsømmelser af større betydning i sagen, gav ombudsmanden Lovudvalget i Inatsisartut og kommunalbestyrelsen i Qeqqata Kommunia meddelelse om sagen i henhold til § 23 i ombudsmandsloven.

Kommunen oplyste ved e-mail af 1. september 2023, at kommunen har søgt at forbedre sagsbehandlingen ved at ansætte en sagsbehandler, der kun beskæftiger sig med førtidspensionsansøgninger, ligesom kommunen er ved at implementere et nyt styringsredskab i deres sagsbehandlingsprogram. Derudover redegjorde kommunen for deres sagsbehandlingsprocedurer og erindringsystem, der skal sikre, at ansøgninger om førtidspension fremover ikke vil blive glemt.

Kommunen oplyste endelig, at der vil blive udarbejdet en sagsfremstilling vedrørende spørgsmålet om erstatning til borgeren. Ombudsmanden forstod dette således, at en sådan sagsfremstilling vil indeholde en stillingtagen til erstatningsspørgsmålet og vil blive fremsendt til borgeren, når den foreligger i endelig form.

Ombudsmanden tog det anførte til efterretning og afsluttede herefter sagen.

(Udtalelse af 9. marts 2023 j. nr. 2021-120-0002)

3.2 Naalackersuisuts beslutning ikke gyldigt hjemmelsgrundlag. Departementet har ikke handlet i overensstemmelse med legalitetsprincippet (2023-2)

Tre foreninger klagede sammen til ombudsmanden over, at Departementet for Fiskeri og Fangst havde truffet afgørelse og meddelt foreningerne afslag på deres ansøgning om kvoter til fællesfangst af sildepiskere. I afslaget henviste departementet til, at Naalackersuisut i december 2021 besluttede at indføre tidsbegrænsning for fællesfangst af sildepiskere.

Departementet oplyste i forbindelse med ombudsmandens undersøgelse, at departementet anså Naalackersuisuts beslutning som gyldig hjemmel for afslaget. Departementet mente også, at der var hjemmel for afslaget i fangst- og jagtlovens § 8.

Ombudsmanden var ikke enig med departementet. Ombudsmanden fandt, at Naalackersuisuts beslutning ikke kan være gyldig hjemmel for at meddele foreningerne afslag på kvoter til fangst af sildepiskere. Ombudsmanden fandt ligeledes, at § 8 i fangst- og jagtloven ikke kan benyttes til at træffe afgørelser. Efter ombudsmandens opfattelse er § 8 en såkaldt bemyndigelsesbestemmelse, som departementet kan benytte til at udstede regler i en bekendtgørelse. Det havde departementet dog ikke gjort.

Ombudsmanden gjorde departementet opmærksom på, at ombudsmanden i 2021 udtalte kritik af departementet for på samme vis at træffe afgørelse på baggrund af en beslutning truffet af Naalackersuisut. Ombudsmanden havde i den forbindelse givet udtryk for, at en sådan beslutning hverken kan supplere eller erstatte gældende ret. Departementet var enig med ombudsmanden heri og genoptog alle relevante sager.

Ombudsmanden fandt på den baggrund departementets gentagelse af fejlen uacceptabel.

Ombudsmanden henstillede, at departementet genoptog behandling af foreningernes ansøgning om kvoter til fællesfangst af sildepiskere. Ombudsmanden bad i den forbindelse departementet om at oplyse, hvad ombudsmandens henstilling gav departementet anledning til at foretage sig.

Da der efter ombudsmandens opfattelse var begået fejl og forsømmelser af større betydning i sagen, gav ombudsmanden Lovudvalget i Inatsisartut og Naalackersuisut meddelelse om sagen i henhold til § 23 i ombudsmandsloven.

Ombudsmanden modtog herefter den 21. april 2023 et svar fra departementet, som oplyste at departementet vil iværksætte tiltag, som sikrer overholdelsen af de forvaltningsretlige regler, herunder legalitetsprincippet.

Departementet vurderede dog blandt andet samtidigt, at fangst- og jagtlovens § 8 - ud-

over at være en bemyndigelsesbestemmelse – ligeledes gav departementet mulighed for at regulere fangsten på anden vis.

Ombudsmanden svarede ved brev af 4. juli 2023 departementet, at ombudsmanden ikke var enig i departementets vurdering, og at departementets opfattelse dermed ikke gav ombudsmanden anledning til at ændre sin udtalelse. Ombudsmanden oplyste ligeledes, at ombudsmanden ikke foretog yderligere i sagen.

Ombudsmanden modtog derefter den 15. august 2023 en udtalelse fra departementet, som på ny bad ombudsmanden om at forholde sig til departementets argumenter.

Ombudsmanden svarede ved brev af 21. september 2023 departementet. I brevet redegjorde ombudsmanden for det forvaltningsretlige legalitetsprincip. Ombudsmanden fremførte herefter, at fangst- og jagtlovens § 8, efter ombudsmandens opfattelse, ikke kunne ses som andet end en bemyndigelsesbestemmelse. Det var således fortsat ombudsmandens opfattelse, at bestemmelsen ikke gav Naalakkersuisut mulighed for at vælge at regulere fangst og jagt på anden måde end ved udstedelse af en bekendtgørelse.

Ombudsmanden bad ligeledes departementet om at meddele, hvorvidt departementet fortsat benyttede den praksis, som ombudsmanden kritiserede i udtalelsen. Dette med henvisning til en konkret pressemeddelelse fra departementet.

Ved e-mail af 9. november 2023 oplyste departementet, at departementet ikke længere anvendte den praksis, som ombudsmanden kritiserede i udtalelsen af 22. marts 2023.

Ombudsmanden afsluttede herefter sin behandling af sagen.

(Udtalelse af 22. marts 2023, j.nr. 2022-821-0001)

3.3 Kommunes sagsbehandling i afskedigelsessag og manglende reaktion på fejl kritisabel (2023-3)

Kommune Qeqertalik ansatte i 2020 en medarbejder som støtteperson i et vikariat på et alderdomshjem. Ansættelsesbrevet indeholdt ikke en beskrivelse af medarbejderens arbejdsopgaver eller en angivelse af medarbejderens sidste arbejdsdag. Herudover blev medarbejderen i en periode anvendt som vikar på hele demensafdelingen.

Kommunen afholdt den 14. februar 2022 et møde med medarbejderen, hvor den sidste arbejdsdag blev påført medarbejderens ansættelsesbrev.

Den 23. maj 2022 klagede medarbejderen til ombudsmanden over kommunens afskedigelse.

Ombudsmanden iværksatte på den baggrund en undersøgelse af sagen.

Ombudsmanden vurderede, at der ikke var tale om en midlertidig ansættelse, selvom medarbejderens stilling blev betegnet som vikar, idet der ikke fremgik en sidste arbejdsdag eller en konkret beskrivelse af medarbejderens opgaver i ansættelsesbrevet. Ombudsmanden vurderede i stedet, at der var tale om en fastansættelse.

Ombudsmanden fandt det samlet set kritisabelt, at kommunen ikke i overensstemmelse med sagsbehandlingslovens regler partshørte medarbejderen forud for afskedigelsen, og at kommunen ikke traf en skriftlig afgørelse og gav medarbejderen en begrundelse for afgørelsen.

Ombudsmanden henstillede på den baggrund, at kommunen genoptog behandlingen af sagen, og at kommunen herunder forholdt sig til konsekvensen af den manglende parts-høring.

Ombudsmanden fandt det endvidere i sig selv kritisabelt, at kommunen ikke forholdt sig til konsekvensen af manglerne i sagen, da kommunen blev opmærksom på dem.

Kommunen oplyste ved e-mails af 12. juni 2023 og 15. juni 2023, at kommunen havde genoptaget behandlingen af sagen.

Ombudsmanden afsluttede herefter sagen.

(Udtalelse af 3. maj 2023, j.nr. 2022-323-0005)

3.4 Avannaata Kommunias manglende sagsbehandling førte til en samlet sagsbehandlingstid på over 4 år (2023-4)

En borger søgte den 3. august 2018 om førtidspension i Avannaata Kommunia. Den 9. august 2018 blev der udarbejdet en lægeerklæring til brug herfor. Lægeerklæringen blev dog ikke videresendt til den relevante afdeling.

Den 16. december 2021 og den 27. december 2021 rykkede borgeren kommunen. Kommunen afholdt på baggrund af borgerens rykkere den 27. december 2021 et møde med borgeren, men iværksatte ikke egentlige sagsbehandlingsskridt.

Den 9. september 2022 rykkede borgeren igen kommunen, hvorfor kommunen indkaldte borgeren til et møde den 22. september 2022.

Den 4. oktober 2022 klagede borgeren til ombudsmanden over kommunens sagsbe-

handlingstid.

Kommunen afholdt efterfølgende en række møder med borgeren, og der blev den 8. december 2022 udarbejdet en ny lægeerklæring. Den 3. januar 2023 blev der udarbejdet en ressourceprofil.

Den 16. marts 2023 trak borgeren sin ansøgning om førtidspension tilbage.

Ombudsmanden fandt, at kommunen af flere omgange havde glemt borgerens sag, samt at der alene skete fremskridt i sagen, når borgeren rykkede kommunen.

Ombudsmanden fandt det overordentligt kritisabelt, at en sag kunne ligge uberørt i en periode på mere end 3 år, samt at kommunen først blev opmærksom på den manglende sagsbehandling ved modtagelsen af rykkere.

Ombudsmanden fandt en samlet sagsbehandlingstid på over 4 år meget kritisabelt.

(Udtalelse af 13. juni 2023, j.nr. 2022-104-0043)

3.5 Yderst uacceptabelt at kommune ikke traf afgørelse om hjemgivelse, og at kommunen ikke håndhævede anbringelse (2023-5)

Ombudsmanden modtog i 2022 og 2023 en række klager fra en mor, hvis fire børn var anbragt af Qeqqata Kommunua uden for hjemmet. På baggrund af klagerne fra moren valgte ombudsmanden at iværksætte en egen drift undersøgelse vedrørende hjemgivelsen af morens fire børn.

Morens fire børn blev den 22. juli 2016 akut anbragt uden for hjemmet. I forbindelse med et hjemmebesøg i 2018 blev de fire børn permanent boende hos moren, selvom kommunen ikke havde truffet en afgørelse om hjemgivelse.

Kommunen traf først en afgørelse om hjemgivelse den 20. februar 2023.

Ombudsmanden fandt det yderst uacceptabelt, at kommunen ikke traf en afgørelse om hjemgivelse, inden morens fire børn flyttede hjem, samt at kommunen ikke håndhævede afgørelsen om anbringelse, indtil der blev truffet en afgørelse om hjemgivelse.

Ombudsmanden bemærkede i den forbindelse, at kommunen ikke – i forbindelse med afgørelsen om hjemgivelse – foretog en vurdering af, om de fire børn burde være meddelt en klagevejledning.

Ombudsmanden vurderede på den baggrund, at der var sket en afgørende svækkelse af moren og hendes fire børns retssikkerhed.

Ombudsmanden henstillede, at kommunen i overensstemmelse med børnestøtteloven fremadrettet sikrer, at der træffes en afgørelse om hjemgivelse, før et barn, der er anbragt uden for hjemmet, hjemgives. Ombudsmanden henstillede endvidere, at kommunen sikrer, at der i afgørelsessager foretages en vurdering af, om et barn bør meddeles en klagevejledning.

Da der efter ombudsmandens opfattelse var begået fejl og forsømmelser af større betydning i sagen, gav ombudsmanden Lovudvalget i Inatsisartut og kommunalbestyrelsen i Qeqqata Kommunia meddelelse om sagen i henhold til § 23 i ombudsmandsloven.

Kommunen beklagede ved e-mail af 8. september 2023, at behandlingen af morens sag ikke var foregået korrekt. Kommunen oplyste på den baggrund bl.a., at kommunen arbejder på, at lignende fejl ikke bliver gentaget.

Ombudsmanden tog det oplyste til efterretning og afsluttede herefter sagen.

(Udtalelse af 3. juli 2023, j.nr. 2023-907-0001)

3.6 Yderst kritisabelt at en kommune optog en beboer på alderdomshjem uden samtykke og uden at følge de dagældende regler i magtanvendelsesloven (2023-6)

I forbindelse med en inspektion af et alderdomshjem blev ombudsmanden gjort opmærksom på, at en dement beboer i 2020 blev optaget på alderdomshjemmet imod sin vilje. Ledelsen på alderdomshjemmet oplyste også, at der ikke var beskikket en værge for beboeren.

På den baggrund valgte ombudsmanden, i medfør af ombudsmandslovens § 15, stk. 1, af egen drift at undersøge kommunens optagelse af beboeren på alderdomshjemmet.

Ombudsmanden fandt det yderst kritisabelt, at Kommune Kujalleq optog beboeren på alderdomshjemmet uden beboerens samtykke, og at kommunen ikke fulgte den dagældende magtanvendelseslovs bestemmelser om optagelse i boform uden samtykke.

Ombudsmanden fandt det uacceptabelt, at kommunen i strid med god forvaltningsskik gav beboeren urigtige oplysninger og bevidst vildledte beboeren til at tro, at beboeren skulle på et ferieophold på alderdomshjemmet, idet der reelt var tale om, at kommunen havde besluttet, at beboeren skulle bo permanent på alderdomshjemmet.

Ombudsmanden fandt det kritisabelt, at kommunen ikke havde dokumentation for hele sagens forløb og dermed ikke havde overholdt sin notatpligt i overensstemmelse med offentlighedsloven.

Ombudsmanden bad kommunen om at meddele, hvad ombudsmandens udtalelse gav kommunen anledning til at foretage sig.

Da der efter ombudsmandens opfattelse var begået fejl og forsømmelser af større betydning i sagen, gav ombudsmanden Lovudvalget i Inatsisartut og kommunalbestyrelsen i Kommune Kujalleq meddelelse om sagen i henhold til § 23 i ombudsmandsloven.

Kommunen oplyste ved brev af 27. november 2023 ombudsmanden om, at kommunen havde valgt at igangsætte en undersøgelse for at kunne svare mere uddybende på, hvad ombudsmandens udtalelse giver kommunen anledning til at foretage sig. Kommunen oplyste dertil, at faglige konsulenter arbejder videre på at få lovgivning og arbejdsgange bedre implementeret. Kommunen oplyste endvidere, at dette betød, at ombudsmanden i første omgang alene modtog den første del af kommunens svar.

Kommunen oplyste herefter ved e-mail af 6. december 2023 ombudsmanden om, at kommunens resterende del af kommunens svar var forsinket. Samtidig oplyste kommunen bl.a., at der var indkaldt til retsmøde vedrørende fremtidigt værgemål.

Ombudsmanden havde ikke afsluttet behandlingen af sagen ved beretningsårets udløb.

(Udtalelse af 26. juli 2023, j.nr. 2021-907-0001)

3.7 Opfølgning på tidligere beretninger

Nedenfor fremgår opfølgning på to udtalelser, som er afgivet i et tidligere beretningsår. Sagerne er omtalt i beretningen for 2022, og er offentliggjort i sin helhed på ombudsmandens hjemmeside.

I nedenstående sager modtog ombudsmanden i 2023 opfølgning fra de indklagede myndigheder, hvorefter ombudsmanden færdigbehandlede de pågældende sager.

2022-4 I sagen fandt ombudsmanden, at Qeqqata Kommunian havde begået talrige og meget alvorlige fejl i en sag om støtte til et barn, og at kommunens håndtering af sagen samlet set havde været uantagelig.

Det var ombudsmandens vurdering, at kommunen burde overveje at fastsætte interne retningslinjer for, hvordan kommunen fremover vil forholde sig, når kommunen modtager en underretning, således at kommunen overholder børnestøttelovens § 19.

Det var endvidere ombudsmandens vurdering, at kommunen burde overveje at fastsætte interne retningslinjer for, hvordan kommunen fremover vil forholde sig, når en borger anmoder om vejledning og bistand, således at kommunen lever op til vejledningspligten efter sagsbehandlingslovens § 7, stk. 1.

Det var endelig ombudsmandens vurdering, at kommunen burde overveje at fastsætte interne retningslinjer for, hvordan kommunen fremover vil sikre, at der træffes en afgørelse om støtteforanstaltninger efter børnestøttelovens § 21, når kommunalbestyrelsen må anse dette som af væsentlig betydning for et barns særlige behov.

Kommunen meddelte den 14. december 2022 ombudsmanden, at kommunen har interne retningslinjer i forbindelse med modtagelsen af underretninger. Kommunen oplyste, at implementeringen af det nye sagsbehandlingssystem, Get Organized, vil gøre det nemmere for en socialrådgiver at følge op på sagerne og sikre, at der bliver handlet på underretninger.

Kommunen fremsendte den 18. januar 2023 kommunens vejledning om råd og vejledning i børnesager. Det fremgår bl.a. af denne vejledning, at sagsbehandleren ved rådgivningsforløbets afslutning skal vurdere, om der er behov for visitering til Familiecenteret eller behov for udarbejdelse af en socialfaglig undersøgelse med henblik på vurdering af yderligere hjælpeforanstaltninger.

Kommunen sendte den 31. januar 2023 ombudsmanden en beskrivelse af sagsbehandlingssystemet Get Organized, idet kommunen bl.a. oplyste, at sagsbehandlingssystemet er meget vejledende overfor sagsbehandlerne og sikrer, at sagsbehandlerne opfylder den vejledning, som er gældende indenfor området.

Ombudsmanden tog kommunens bemærkninger til efterretning og afsluttede på den baggrund sin behandling af sagen.

2022-6 I sagen fandt ombudsmanden, at Kommuneqarfik Sermersooqs afholdelse af udgifter til betaling af en årlig feriefrirejse for medarbejderne i kommunens direktion og deres husstand inklusive hjemmeboende børn under 18 år var en uhjemlet ydelse, og at kommunen således uden hjemmel havde anvendt økonomiske midler til begunstiggelse af disse medarbejdere. Ombudsmanden havde i sagen anmodet kommunen om at meddele ombudsmanden, hvad ombudsmandens udtalelse gav kommunen anledning til at foretage sig.

Kommunen meddelte ved brev af 24. februar 2023 ombudsmanden, at kommunen tog ombudsmandens udtalelse til efterretning. Kommunen var enig i, at der ikke var hjemmel i den fælles cheftale. Kommunen konstaterede, at der havde været anvendt en gammel praksis i forbindelse med udarbejdelse af kontrakter for medarbejdere i direktionen, uden at kommunen havde været opmærksom på ændringer i overenskomsten. I stedet havde medarbejdere i direktionen mulighed for at få tildelt et ferierejsetillæg på 16.500 kr.

Kommunen oplyste, at kommunen havde opsagt direktionens ret til feriefrirejser, efter endt høring, ultimo november 2022. Kommunen oplyste endvidere, at kommunen havde rettet op på arbejdsprocesserne omkring feriefrirejse/feriefrirejsetillæg, således at den gældende overenskomst bliver fulgt, og at der er stort fokus på ændringer i kommende overenskomster.

Ombudsmanden afsluttede på den baggrund sin behandling af sagen.

Borgere i Saarloq havde i september mulighed for at tale med ombudsmandens medarbejdere.

Ombudsmanden behandler hvert år en lang række sager, som ikke bliver offentliggjort på ombudsmandens hjemmeside. I dette afsnit omtales en række ikke offentliggjorte sager, som ombudsmanden har behandlet i 2023.

4.1 Manglende notatføring indebar, at ombudsmanden måtte indstille sagsbehandlingen

En myndighed skal skrive et notat om oplysninger af betydning for sagens afgørelse. Det fremgår af offentlighedslovens § 6, stk. 1. Formålet med notatpligten er at sikre, at oplysninger ikke går tabt, hvis sagen f.eks. bliver givet til en anden sagsbehandler. Notatpligten er på den måde med til at sikre, at myndigheden træffer afgørelser på et korrekt og oplyst grundlag.

Pligten til at skrive notat er også med til at sikre, at det senere kan dokumenteres, hvad der er sket i sagen. En myndigheds overholdelse af notatpligten giver derudover mulighed for en effektiv kontrol med, om myndigheden har handlet korrekt, fordi der er overblik over, hvilke oplysninger myndigheden er eller har været i besiddelse af og hvornår.

Der skal gøres notat, når en myndighed "mundtligt modtager oplysninger vedrørende en sags faktiske omstændigheder, der er af betydning for sagens afgørelse, eller når en myndighed på anden måde er bekendt med sådanne oplysninger". Notatpligten gælder derfor uanset på hvilken måde, myndigheden er blevet bekendt med oplysningerne.

En borger klagede i 2022 til ombudsmanden over Kommuneqarfik Sermersooqs manglende hjælp til sin søn, og over kommunens sagsbehandlingstid ved behandling af sine henvendelser.

Ombudsmanden indledte en undersøgelse af sagen. Kommunen sendte på den baggrund ombudsmanden sagens akter og en udtalelse, hvori kommunen redegjorde for sagens forløb på et overordnet niveau.

Kommunen anførte i udtalelsen, at der havde været mange henvendelser fra borgeren, men der var ikke redegjort for tidspunkter for henvendelserne og indholdet heraf i kommunens udtalelse. Kommunen havde ikke oprettet journalnotater på baggrund af borgernes henvendelser.

Ombudsmanden sendte kommunens udtalelse i partshøring ved borgeren, som fremkom med bemærkninger til kommunens udtalelse, herunder om at borgeren havde rettet adskillige henvendelser til kommunen, som borgeren beskrev indholdet af.

Kommunen oplyste, at der ikke var foretaget journalnotater eller journaliseret yderligere dokumenter vedrørende borgerens henvendelser end de oprindeligt fremsendte. Kommunen oplyste samtidig, at reglen om notatpligt vil blive indskærpet over for kommunens medarbejdere.

Ombudsmanden vurderede, at der i sagen forelå modstridende forklaringer fra henholdsvis borgeren og kommunen om sagens forløb, navnlig vedrørende spørgsmålet om tidspunktet for ansøgning om hjælp, og om hvorvidt borgeren over en periode af et par måneders varighed havde haft rettet adskillige henvendelser til kommunen.

Ombudsmanden anførte, at der ikke blandt sagens akter var journalnotater, som redegjorde for kommunens overvejelser og omfanget af den tilbudte hjælp, hvorfor ombudsmanden ikke havde tilstrækkeligt grundlag til at kunne vurdere sagens faktiske omstændigheder.

Ombudsmanden anførte, at notatpligten er med til at sikre, at det senere kan dokumenteres, hvad der var sket i sagen. En myndigheds overholdelse af notatpligten giver derudover mulighed for en effektiv kontrol med, om myndigheden har handlet korrekt, fordi der er overblik over, hvilke oplysninger myndigheden er eller har været i besiddelse af og hvornår.

Efter ombudsmandens opfattelse var der i sagen tale om modstridende tilkendegivelser, som på afgørende punkter ikke lod sig afklare ud fra de tilgængelige sagsakter. Her-til kom, at der ikke i sagen sås at være udarbejdet notater om borgerens henvendelser til kommunen.

Ombudsmanden kunne på denne baggrund ikke med den fornødne sikkerhed fastslå, hvad der var foregået i sagen, og i givet fald hvornår. Ombudsmanden kunne derfor ikke vurdere kommunens sagsbehandling, herunder om kommunens sagsbehandlingstid ved behandling af borgerens henvendelser havde været for lang.

Ombudsmanden vurderede, at kommunens manglende overholdelse af reglen om notatpligt var særdeles beklagelig. På den baggrund gav ombudsmanden Lovudvalget i Inatsisartut og kommunalbestyrelsen i Kommuneqarfik Sermersooq meddelelse herom.

Ombudsmanden noterede sig, at kommunen under sagens behandling oplyste, at reglen om notatpligt vil blive indskærpet over for kommunens medarbejdere.

Ombudsmanden afsluttede herefter behandlingen af sagen.

(J.nr. 2022-159-0002)

4.2 Landsdækkende indberetningssystem

Ombudsmanden kan af egen drift gennemføre undersøgelser af en myndigheds behandling af sager. Det fremgår af ombudsmandslovens § 15.

I 2023 indledte ombudsmanden på den baggrund en undersøgelse af Departementet for Børn, Unge og Familiers oprettelse af et landsdækkende indberetningssystem vedrørende underretninger.

Det fremgår af børnestøtteloven, at Naalakkersuisut skal oprette et landsdækkende indberetningssystem vedrørende henholdsvis den almindelige underretningspligt, den skærpede underretningspligt og kommunernes indbyrdes underretningspligt. Det følger af børnestøttelovens §§ 15-17.

Det fremgår bl.a. af bemærkningerne til børnestøtteloven, at det landsdækkende indberetningssystem har til formål at give et samlet overblik over de nævnte underretninger.

Ombudsmanden anmodede på den baggrund departementet om bl.a. at oplyse, om departementet havde oprettet et landsdækkende indberetningssystem efter børnestøttelovens § 18, stk. 1.

Departementet oplyste, at der endnu ikke var oprettet et landsdækkende indberetningssystem efter børnestøttelovens § 18, stk. 1. Det var ombudsmandens forståelse, at departementet i 2018 påbegyndte forberedelser til oprettelsen af et landsdækkende indberetningssystem, men at arbejdet bl.a. har været forsinket af omfattende organisatoriske ændringer og nye udviklingsopgaver i Socialstyrelsen.

Departementet oplyste endvidere, at et lovforslag om ændring af børnestøtteloven har været sendt i høring. Det er ombudsmandens forståelse, at dette lovforslag bl.a. indeholder forslag til bestemmelser om, at kommunerne skal være forpligtet til at fremsende statistiske oplysninger og lignende, som Naalakkersuisut anmoder om. Det er departementets vurdering, at dette formentlig vil lette mulighederne for at oprette et landsdækkende indberetningssystem vedrørende underretninger.

Departementet oplyste ikke en konkret plan for, hvordan eller hvornår departementet vil sikre oprettelsen et landsdækkende indberetningssystem efter børnestøttelovens § 18, stk. 1.

Det var på den baggrund ombudsmandens vurdering, at departementet siden børnestøtteloven den 1. juli 2017 trådte i kraft ikke har efterlevet børnestøttelovens krav om at oprette et landsdækkende indberetningssystem.

Ombudsmanden fandt det herefter formålsløst at fortsætte undersøgelsen.

Da der efter ombudsmandens opfattelse var begået fejl og forsømmelser af større betydning i sagen, gav ombudsmanden Lovudvalget i Inatsisartut og Naalakkersuisut meddelelse om sagen i henhold til § 23 i ombudsmandsloven

Ombudsmanden afsluttede på den baggrund sagen og foretog sig herefter ikke yderligere.

(J.nr. 2023-904-0001)

4.3 Ombudsmandens kompetence omfatter ikke selvstyrejede aktieselskaber

Ombudsmanden modtager løbende klager fra borgere vedrørende forhold i de selvstyrejede aktieselskaber.

Selvstyrejede aktieselskaber er oprettet på et privatretligt grundlag, og aktieselskaberne er ikke en del af den offentlige forvaltning. Derfor har ombudsmanden som udgangspunkt ikke kompetence over for selskaberne. Dette følger af ombudsmandslovens § 7, stk. 1.

Ombudsmanden kan dog i medfør af ombudsmandslovens § 7, stk. 3, bestemme, at private virksomheder mv. skal inddrages under ombudsmandens virksomhed, såfremt selskabet mv. ved lov eller administrativ beslutning inddrages under de regler eller principper, der gælder for den offentlige forvaltning.

For eksempel besluttede ombudsmanden den 17. februar 2017, at Greenland Business A/S skal være omfattet af ombudsmandens virksomhed i samme omfang, som selskabet er omfattet af sagsbehandlingsloven og offentlighedsloven. Ombudsmandens beslutning omtales blandt andet under punkt 1.3 i ombudsmandens beretning for 2017.

En generel gennemgang af ombudsmandens kompetence over for selvstyre- og kommunalt ejede virksomheder fremgår af punkt 3.2 i ombudsmandens beretning for 2016.

I 2023 modtog ombudsmanden en klage fra en borger over et selvstyrejet aktieselskab, som forestår passagerbefordring. Borgeren havde købt billetter, som borgeren efterfølgende afbestilte. Borgeren klagede over, at selskabet havde refunderet et mindre beløb for de afbestilte billetter, end borgeren havde betalt for billetterne.

Aktieselskabet var ikke ved lov eller administrativ beslutning inddraget under de regler, der gælder for den offentlige forvaltning. Ombudsmanden afviste at behandle klagen på grund af manglende kompetence og henviste i den forbindelse til ombudsmandslovens § 7, stk. 1.

Da ombudsmanden forstod henvendelsen som en klage over forbrugerforhold og refundering af et tilgodehavende, anførte ombudsmanden, at borgeren kunne overveje at rette henvendelse til Forbruger- og Konkurrencestyrelsen for afklaring af, om Forbruger- og Konkurrencestyrelsen har kompetence til at behandle klagen over refundering af et tilgodehavende.

(J. nr. 2023-872-0001)

4.4 Ombudsmandens undersøgelse af uoverensstemmelse mellem lovgivning og vejledning

I forbindelse med behandling af en klagesag blev ombudsmanden opmærksom på, at der ikke var overensstemmelse mellem børnestøtteloven og Socialstyrelsens udarbejdede "Myndighedsvejledning", som var udarbejdet til brug for kommunernes arbejde.

Det fremgik af myndighedsvejledningen med tilhørende skabeloner, at myndigheder skal træffe en afgørelse om igangsættelse af en socialfaglig undersøgelse, og at afgørelsen kan påklages til Det Sociale Ankenævn.

Myndighedsvejledningens tekst var efter ombudsmandens opfattelse ikke i overensstemmelse med børnestøttelovens ordlyd.

Bestemmelsen i børnestøttelovens § 45 vedrører socialfaglig undersøgelse og kravene til indholdet af en socialfaglig undersøgelse. Bestemmelsen fastsætter eller forudsætter ikke en afgørelse i sagsbehandlingslovens forstand, for at en kommune kan igangsætte en socialfaglig undersøgelse. Dette ses heller ikke omtalt i de særlige bemærkninger til bestemmelsen.

Bestemmelsen i børnestøttelovens § 19 vedrører kommuners handlepligt ved modtagelse af en underretning. Det fremgår af bestemmelsen, at en kommune ved modtagelse af en underretning skal træffe beslutning om, hvorvidt der er grundlag for at iværksætte en socialfaglig undersøgelse. Af de særlige bemærkninger til bestemmelsen fremgår det blandt andet:

"Bestemmelsen fastsætter, at kommunalbestyrelsen skal træffe beslutning, om hvorvidt der skal iværksættes en socialfaglig undersøgelse. I bestemmelsen anvendes bevidst det forvaltningsretlige begreb "beslutning" og ikke begrebet "afgørelse", for at sikre, at der ikke er ret til at klage til det sociale ankenævn, både i tilfældet hvor kommunalbestyrelsen træffer beslutning om, at der skal iværksættes en socialfaglig undersøgelse, som i tilfældet hvor kommunalbestyrelsen træffer beslutning om, at der ikke skal iværksættes en socialfaglig undersøgelse."

I forbindelse med behandlingen af en underliggende klage rettede ombudsmanden henvendelse til Det Sociale Ankenævn, som bekræftede, at iværksættelse af en socialfaglig undersøgelse efter Det Sociale Ankenævns opfattelse ikke anses som en afgørelse i sagsbehandlingslovens forstand.

Det Sociale Ankenævn oplyste i den forbindelse, at Det Sociale Ankenævn af samme årsag ikke har kompetence til at behandle en klage over iværksættelse af en socialfaglig undersøgelse. Det Sociale Ankenævn har alene kompetence til at behandle en klage over afgørelser.

Det Sociale Ankenævn oplyste endvidere, at Det Sociale Ankenævn vil afvise en klage over en beslutning om iværksættelse af en socialfaglig undersøgelse.

Den 26. juli 2023 rettede ombudsmanden på den baggrund henvendelse til Socialstyrelsen. Ombudsmanden henviste til styrelsens myndighedsvejledning og de skabeloner, som var udarbejdet til kommunernes daglige brug i forbindelse med igangsættelse af socialfaglige undersøgelser. Ombudsmanden gav udtryk for, at det formentlig var en fejlagtig antagelse, at kommunerne skulle træffe en afgørelse i forbindelse med igangsættelse af en socialfaglig undersøgelse. Der syntes således at være en uoverensstemmelse med lovgivning og vejledning. Ombudsmanden gav endvidere udtryk for, at Det Sociale Ankenævn delte ombudsmandens retsopfattelse.

Ombudsmanden bad Socialstyrelsen om en udtalelse i sagens anledning, herunder om, hvad Socialstyrelsen agtede at foretage sig i sagen.

Socialstyrelsen oplyste til ombudsmanden, at Socialstyrelsen havde noteret sig det anførte. Derudover oplyste styrelsen, at myndighedsvejledningen vil blive rettet og efterfølgende sendt ud til alle kommuner.

Ombudsmanden tog det anførte til efterretning og foretog sig herefter ikke mere i sagen. Ombudsmanden orienterede samtidig Det Sociale Ankenævn og Departementet for Børn, Unge og Familier om sagens udfald.

(J.nr. 2023-904-0002)

4.5 Ombudsmanden behandler ikke klager over fratrædelsesaftaler til fuld og endelig afgørelse af ethvert krav mellem parterne

Ombudsmanden modtager løbende klager fra borgere, som er utilfredse med måden deres ansættelsesforhold er blevet bragt til ophør af en tidligere offentlig arbejdsgiver. Nogle af disse henvendelser vedrører klager over en fratrædelsesaftale, der er indgået som led i ophør af klagerens ansættelse ved den pågældende arbejdsgiver.

Dette var også tilfældet i 2023, hvor en borger klagede over måden, hvorpå vedkommendes ansættelsesforhold var blevet bragt til ophør.

Det fremgik af sagens akter, at der i forbindelse med ansættelsesforholdets ophør var indgået en fratrædelsesaftale mellem klageren og den tidligere arbejdsgiver indeholdende en gensidig aftale med arbejdsgiveren om klagerens fratrædelse.

Det fremgik af fratrædelsesaftalen, at aftalen var indgået "til fuld og endelig afgørelse af ethvert krav mellem parterne, og er uden præjudice".

Offentlige ansættelsesforhold kan bringes til ophør med fratrædelsesaftaler på en sådan måde, at en offentlig ansat fraskriver sig den beskyttelse mod usaglige afskedigelser, som ligger i de forvaltningsretlige regler. Dette indebærer, at en myndighed fritages for ansvar for mulige fejl og mangler, der måtte være sket i forbindelse hermed. Dette følger af to domme fra Højesteret, der er trykt i Ugeskrift for Retsvæsen, 2005, s. 616 og 622.

Højesteret lagde i ovennævnte domme vægt på, at der ikke i de forvaltningsretlige eller ansættelsesretlige regelsæt kan antages at være et forbud mod sådanne fratrædelsesaftaler. Højesteret lagde samtidig vægt på, at fratrædelsesaftaler også på det offentlige arbejdsmarked har været anvendt i en lang årrække, og at indgåelse af fratrædelsesaftaler kan være med til at opfylde et praktisk behov for en forligsmæssig afslutning, som vil være i begge parter interesse.

Hvis et indgået forlig gør op med enhver indsigelse, anser ombudsmanden sig for at være afskåret fra at prøve sagligheden af ansættelsesforholdets ophør. En yderligere konsekvens af de to domme fra Højesteret indebærer, at det ikke er en opgave for ombudsmanden at påse, at sagsbehandlingslovens krav til sagsbehandlingen er overholdt i sager om forligsmæssig afskedigelse.

En sådan fratrædelsesaftale kan efter omstændighederne indbringes for domstolene, der kan tage stilling til, om aftalen opfylder de aftaleretlige regler.

Ombudsmanden bemærkede over for klageren, at ombudsmanden efter fast praksis ikke tager stilling til sådanne sager og derfor ikke kunne behandle klagen.

Ombudsmanden forstod også henvendelsen således, at klageren ønskede ombudsmandens faglige vurdering af klagerens tidligere løn- og feriemæssige forhold.

Ombudsmanden tilkendegav i den anledning, at ombudsmanden efter fast praksis ikke giver juridisk vejledning om rettigheder i konkrete situationer. Ombudsmanden henviste klageren til at kontakte sin faglige organisation for afklaring af de omtalte spørgsmål og løn- og feriemæssige rettigheder i relation til den indgåede fratrædelsesaftale.

(J.nr. 2023-323-0010)

5

MEDDELELSER EFTER OMBUDSMANDSLOVENS § 11

Efter § 11 i ombudsmandsloven skal ombudsmanden give Inatsisartut og Naalakkersuisut meddelelse, hvis ombudsmanden bliver opmærksom på mangler ved gældende love vedtaget af Inatsisartut, gældende landstingslove, landstingsforordninger eller administrative bestemmelser. Tilsvarende skal ombudsmanden give kommunalbestyrelsen meddelelse med hensyn til mangler ved kommunale bestemmelser.

Ombudsmanden har i 2023 ikke afgivet meddelelse efter denne bestemmelse i ombudsmandsloven.

I maj rejste et inspektionshold fra ombudsmanden til Paamiut for at besøge institutionerne Puila-sunguit og Palleq.

Generelt om inspektioner

Formålet med ombudsmandens inspektioner er at undersøge, om de enkelte institutioner tager sig godt af beboerne og overholder de regler, der gælder for den enkelte institution. Under inspektionerne ser inspektionsholdet også på lokaler og indretning generelt. Inspektionsholdet har samtaler med både ledelse, medarbejdere, beboere og pårørende til beboere.

Almindeligvis bliver institutionerne varslet skriftligt i god tid forud for en inspektion, men ombudsmanden kan også gennemføre uanmeldte inspektioner.

Inspektionerne gennemføres af et inspektionshold fra ombudsmanden. Ombudsmanden inviterer Børnetalsmanden, Handicaptalsmanden og Ældretalsmanden til at deltage i de inspektioner, hvor ombudsmanden skønner, at det er relevant.

Efter en inspektion udarbejder ombudsmanden en rapport. Heri beskrives, hvilke problemstillinger inspektionsholdet blev opmærksom på under besøget. Endvidere fremgår ombudsmandens anbefalinger til den enkelte institution af inspektionsrapporten.

Derudover kan en inspektion give anledning til, at ombudsmanden henvender sig til selvstyrets myndigheder eller til kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor institutionen ligger.

Oversigt over inspektioner i 2023

Nedenfor følger en oversigt over årets inspektioner efterfulgt af en kort omtale af hver inspektion. Inspektionsrapporterne kan læses i deres helhed på ombudsmandens hjemmeside www.ombudsmand.gl.

Dato	Institution	Institutionstype	Eksterne deltagere	Antal samtaler med beboere/patienter	Antal samtaler med medarbejdere	Antal samtaler med pårørende
9. og 10. marts 2023	Ajarsivasik i Qaqortoq	Alderdomshjem		6	3	4
11. og 12. maj 2023	Angerlarsimaffik Palleq i Paamiut	Institution for voksne psykisk udviklingshæmmede personer			1	
15. og 16. maj 2023	Puilasunguit i Paamiut	Alderdomshjem		2	2	2
8. og 9. juni 2023	Pleje- og Aktivitetscenteret Ippiarsuk i Nuuk	Alderdomshjem		4	11	13

Alderdomshjemmet Ajarsivasik i Qaqortoq

Den 9. og 10. marts 2023 gennemførte et inspektionshold fra ombudsmanden en varslet inspektion af alderdomshjemmet Ajarsivasik i Qaqortoq.

Det fremgår bl.a. af rapporten fra inspektionen, at det var ombudsmandens indtryk, at ledelsen var engageret og passioneret omkring driften af ældreinstitutionen, samt bevidst om de udfordringer, som beboerne og medarbejderne oplever.

Ombudsmanden omtaler i rapporten også forhold, der gav anledning til bemærkninger. Herunder vurderede ombudsmanden bl.a., at ledelsen og personalet på Ajarsivasik ikke indberetter og registrerer magtanvendelse efter reglerne i magtanvendelsesloven. Dette fandt ombudsmanden kritisabelt, og henstillede derfor, at Ajarsivasik sikrer, at episoder med magtanvendelse fremover registreres og indberettes i overensstemmelse med magtanvendelseslovens regler herom.

Derudover vurderede ombudsmanden, at ledelsen og medarbejderne ikke havde tilstrækkeligt kendskab til magtanvendelseslovens regler.

Ombudsmanden kritiserede bl.a. at Ajarsivasik benytter magt i hygiejnesituationer, benytter et alarmsystem i demensafdelingen og benytter et pejlesystem til kontinuerligt at overvåge en konkret beboers færden uden at sikre sig, at der foreligger en forhåndsgodkendelse hertil. Ombudsmanden henstillede, at Ajarsivasik bragte disse forhold i overensstemmelse med magtanvendelseslovens regler.

Angerlarsimaffik Palleq i Paamiut

Den 11. og 12. maj 2023 gennemførte et inspektionshold fra ombudsmanden en varslet inspektion af Angerlarsimaffik Palleq i Paamiut.

Den 24. oktober 2023 sendte ombudsmanden et foreløbigt udkast af inspektionsrapporten i høring hos Angerlarsimaffik Palleq og Departementet for Børn og Unge.

Ombudsmanden havde ved årets udgang ikke modtaget Departementet for Børn og Unge bemærkninger til udkastet. Den endelige udgave af rapporten vil derfor først foreligge i 2024.

Puilasunnguit i Paamiut

Den 15. og 16. maj 2023 gennemførte et inspektionshold en varslet inspektion af Puilasunnguit i Paamiut.

Det fremgår bl.a. af rapporten fra inspektionen, at ombudsmanden fik et overordnet indtryk af, at ledelsen er engageret i driften af Puilasunnguit og bevidst arbejder med de udfordringer, som beboerne, medarbejderne og de pårørende oplever.

I rapporten omtaler ombudsmanden også forhold, der giver anledning til bemærkninger. Ombudsmanden havde således bemærkninger til bl.a. Puilasunnguits pligt til at udlevere en kopi af magtanvendelsesloven til medarbejderne, og til at medarbejderne skal have instruktion i indholdet af loven og skal kvittere herfor.

Ombudsmanden kritiserede, at Puilasunnguit havde begrænset en pårørendes adgang til fællesarealer uden før eller efter besøgsbegrænsningens iværksættelse at indhente en godkendelse fra kommunalbestyrelsen. På baggrund af et udkast til inspektionsrapport havde Kommuneqarfik Sermersooq oplyst, at Puilasunnguit fremadrettet vil være opmærksom på at få indhentet relevant godkendelse, når besøgsbegrænsninger til fællesarealer iværksættes. Ombudsmanden tog kommunens bemærkninger til efterretning og foretog sig ikke yderligere.

Ombudsmanden fremkom derudover med bemærkninger til bl.a. personalemæssige udfordringer, rygning og passiv rygning, hygiejne, rengøring samt aktiviteter og nærvær.

Pleje- og aktivitetscenteret Ippiarsuk i Nuuk

Den 8. og 9. juni 2023 gennemførte et inspektionshold fra ombudsmanden en varslet inspektion af pleje- og aktivitetscenteret Ippiarsuk i Nuuk.

Det fremgår bl.a. af rapporten fra inspektionen, at ombudsmanden fik et overordnet positivt indtryk af Ippiarsuk. Det var ombudsmandens indtryk, at ledelsen og medarbejderne ønsker at give beboerne den bedst mulige pleje og omsorg, samt at der er fokus på i videst mulige omfang at undgå at anvende magt overfor beboerne.

Ombudsmanden omtaler i rapporten også forhold, der gav anledning til bemærkninger.

Herunder vurderede ombudsmanden bl.a., at medarbejderne på Ippiarsuk ikke har tilstrækkeligt kendskab til magtanvendelseslovens regler om pligt til registrering og indberetning af de forskellige former for magtanvendelse.

Det var ombudsmandens umiddelbare indtryk, at der på Ippiarsuk ikke anvendes magt i udbredt omfang, men ombudsmanden måtte samtidig lægge til grund, at der tidligere har været, og at der stadig forekommer, konkrete episoder med magtanvendelse, som efterfølgende ikke bliver indberettet i overensstemmelse med magtanvendelseslovens regler herom.

Dette fandt ombudsmanden kritisabelt, og henstillede derfor, at Ippiarsuk sikrer, at episoder med magtanvendelse fremover registreres og indberettes i overensstemmelse med magtanvendelseslovens regler herom.

Psykiatrisk afdeling A1 på Dronning Ingrid's Hospital i Nuuk (Besøgt i 2022)

Den 6. og 7. september 2022 gennemførte et inspektionshold fra ombudsmanden en varslet OPCAT-inspektion af psykiatrisk afdeling A1 på Dronning Ingrid's Hospital i Nuuk.

Det var ombudsmandens overordnede indtryk, at personalet indenfor de rammer som er til rådighed, søger at give patienterne på A1 en helhedsorienteret behandling, som også rækker videre, end hvad afdelingen er forpligtet og medarbejderne i nogle tilfælde uddannet til. Ombudsmanden fandt på den baggrund, at personalet på A1 fortjener stor ros for den tilgang og indsats.

I rapporten fra besøget omtaler ombudsmanden også forhold, som giver anledning til bemærkninger, bl.a. indenfor de fysiske rammer, personale, udfyldelse af tvangsprotokoller mv.

Psykiatrisk afdeling A1 samt Departementet for Sundhed har før offentliggørelsen af rapporten haft lejlighed til at fremkomme med bemærkninger til en foreløbig udgave af rapporten.

På baggrund heraf anså ombudsmanden herefter sagen om OPCAT-inspektionen af psykiatrisk afdeling A1 for afsluttet.

Puilasoq i Qasigiannuit (Besøgt i 2022)

Den 26. og 27. april 2022 gennemførte et inspektionshold fra ombudsmanden en varslet inspektion af Puilasoq i Qasigiannuit.

Det fremgår bl.a. af rapporten fra inspektionen, at ombudsmanden fik et meget positivt indtryk af Puilasoq. Det var ombudsmandens overordnede indtryk, at Puilasoq tilbyder trygge rammer for beboerne. De beboere, som inspektionsholdet talte med, gav udtryk for at være glade for at bo på Puilasoq. Inspektionsholdet observerede en afslappet og hjemlig omgangstone mellem beboerne og medarbejderne.

Ombudsmanden omtaler i rapporten også forhold, der gav anledning til bemærkninger. Herunder havde ombudsmanden enkelte bemærkninger vedrørende udlevering af magtanvendelsesloven til institutionens medarbejdere. Ombudsmanden fremkom derudover med bemærkninger til institutionens husregler, herunder om regler for brugen af mobiltelefoner og tablets.

Puillasoq og Kommune Qeqertalik fremkom med bemærkninger til et udkast til inspektionsrapporten. Ombudsmanden forstod bemærkningerne således, at Puillasoq og Kommune Qeqertalik tog ombudsmandens bemærkninger til efterretning.

På baggrund heraf anså ombudsmanden herefter sagen om inspektion af Puillasoq for afsluttet.

BESØG OG REJSER

Inspektion af alderdomshjemmet Ajarsivasik i Qaqortoq

Den 9. og 10. marts 2023 gennemførte et inspektionshold en varslet inspektion af Ajarsivasik i Qaqortoq.

Informationskampagne i Qaqortoq

Den 12. marts 2023 havde borgerne i Qaqortoq mulighed for at tale med medarbejdere fra Ombudsmanden for Inatsisartut.

Undervisning i Qaqortoq

Den 13. marts 2023 gennemførte medarbejdere undervisning i forvaltningsret for chefer og medarbejdere i Kommune Kujalleq.

Informationskampagne i Paamiut

Den 10. maj 2023 havde borgerne i Paamiut mulighed for at tale med medarbejdere fra Ombudsmanden for Inatsisartut.

Inspektion af Palleg i Paamiut

Den 11. og 12. maj 2023 gennemførte et inspektionshold en varslet inspektion af Palleg i Paamiut.

Inspektion af Puilasunnguit i Paamiut

Den 15. og 16. maj 2023 gennemførte et inspektionshold en varslet inspektion af Puilasunnguit i Paamiut.

Møde med den danske social-, bolig- og ældreminister

Den 22. maj 2023 besøgte den danske social-, bolig- og ældreminister og Rigsombudsmanden i Grønland ombudsmanden. Ministeren havde som led i en ekskursion ønsket at høre nærmere om ombudsmandens arbejde.

Inspektion af Ippiarsuk i Nuuk

Den 8. og 9. juni 2023 gennemførte et inspektionshold en varslet inspektion af Ippiarsuk i Nuuk.

Informationskampagne

Den 2. - 13. september 2023 deltog to medarbejdere i en informationskampagne arrangeret af Center for Arbejdsskade. Endvidere deltog blandt andet Forbruger- og Konkurrencestyrelsen, Atuisoq, NAPA og Oceans North Kalaallit Nunaat. Kampagnen foregik med skib til Sydgrønland og anløb i Paamiut, Qassimiut, Igaliku, Narsarsuaq, Qassiarsuk, Narsaq, Qaqortoq, Tasiusaq, Nanortalik, Alluitsup Paa, Ammassivik, Saarloq, Eqalugaarsuit, Arsuk, Qeqertarsuatsiaat, i alt 15 byer og bygder. Alle steder var der mulighed for at tale med ombudsmandens medarbejdere. 7 borgere henvendte sig for at få vejledning og 13 klager blev indgivet.

Ny ombudsmand

Tidligere ombudsmand Vera Leth blev ved udgangen af juli 2023 pensioneret i overensstemmelse med ombudsmandslovens regler herom. Inatsisartut valgte den 31. maj 2023 Gedion Jeremiassen som ny ombudsmand med tiltrædelse den 1. august 2023.

Møde med Dansk Advokatsamfund

Den 22. august 2023 mødtes ombudsmanden med repræsentanter fra Dansk Advokatsamfund, der som led i en ekskursion havde ønsket at høre nærmere om ombudsmandens arbejde.

Nordisk administrationschefsmøde

Medarbejdere deltog den 24. og 25. august 2023 i et møde i Oslo med administrationscheferne fra ombudsmændene i Island, Færøerne, Danmark, Norge, Sverige og Finland.

Møde med Folketingets Ombudsmand

Den 12. september 2023 mødtes ombudsmanden med Folketingets Ombudsmand, Niels Fenger.

Møde med Lovudvalget i Inatsisartut

Den 20. oktober 2023 blev der afholdt et møde med Lovudvalget i Inatsisartut, hvor udvalget blev orienteret om de emner, som var omtalt i beretningen for 2022, ligesom nogle aktuelle problemstillinger og udfordringer på det forvaltningsretlige område blev drøftet.

To af ombudsmandens medarbejdere deltog i september i en informationskampagne til Sydgrønland arrangeret af Center for Arbejdsskade.

Anja Rindom Bøndergaard fratrådte sin stilling som fuldmægtig ved udgangen af februar måned 2023.

Lene Knüppel fratrådte sin stilling som fuldmægtig ved udgangen af maj måned 2023.

Jørgen Hansen blev ved udgangen af juli måned 2023 pensioneret og fratrådte sin stilling som cheftolk.

Vera Leth blev ved udgangen af juli måned 2023 pensioneret og fratrådte sit hverv som ombudsmand.

Gedion Jeremiassen tiltrådte pr. 1. august 2023 som ombudsmand.

Gerda Kreutzmann fratrådte sin stilling som tolk ved udgangen af august måned 2023.

Rasmus Jensen tiltrådte pr. 1. september 2023 stillingen som fuldmægtig. Rasmus Jensen er juridisk kandidat fra Københavns Universitet.

Karoline Lyberth tiltrådte pr. 1. september 2023 stillingen som cheftolk.

Pipaluk Nielsen Karlsen tiltrådte pr. 1. november 2023 stillingen som tolk.

Hanne Heilmann tiltrådte pr. 1. december 2023 stillingen som tolk.

Embedet havde ved årets udgang følgende medarbejdere:

Retschef Kim Blokbo

Cheftolk Karoline Lyberth

Specialkonsulent Henrik Bach

Specialkonsulent Lili Rasmussen

Specialkonsulent Maliina L. Hansen

Specialkonsulent Monica Schnügger

Fuldmægtig Rasmus Jensen

Tolk Pipaluk Nielsen Karlsen

Tolk Hanne Heilmann

Kontorfuldmægtig Alice Møller

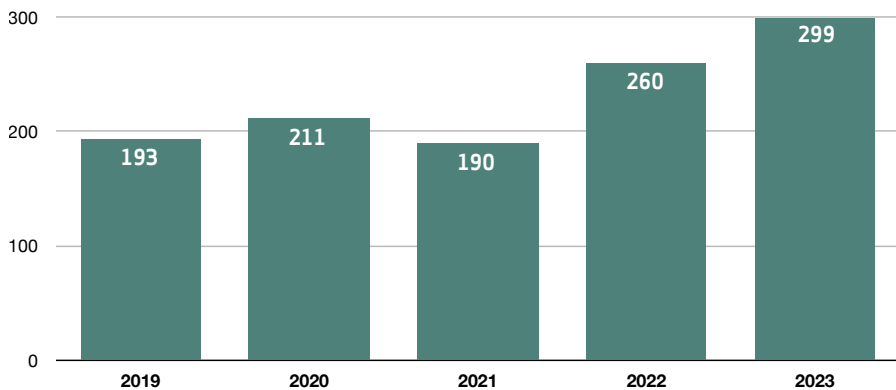
Dette kapitel indeholder hovedtallene for ombudsmandens sagsbehandling i 2023. Til sammenligning fremgår tal fra de fire forudgående år.

NYE SAGER I 2023

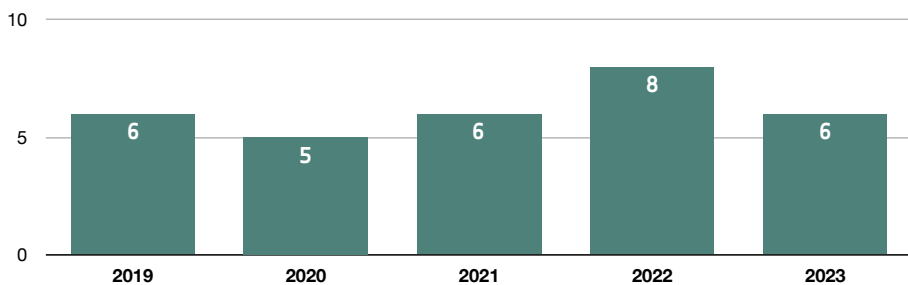
Oprettede klagesager	299
Oprettede egen drift-sager	6
Total	305

Gennemførte inspektioner	4
Vejledninger	250

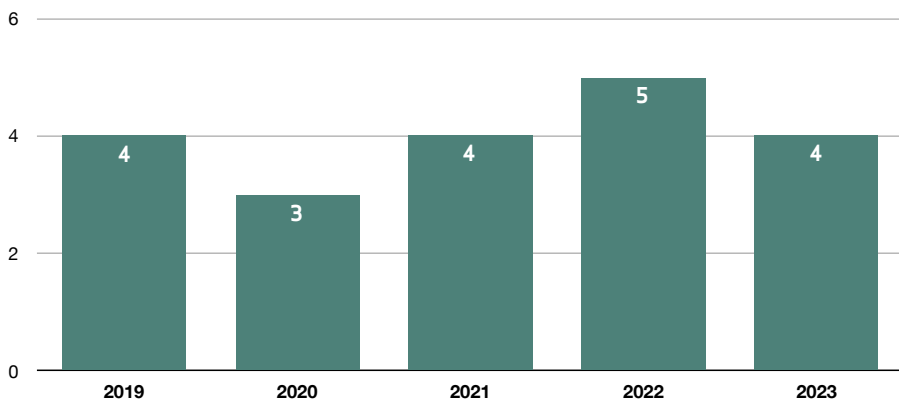
Oprettede klagesager

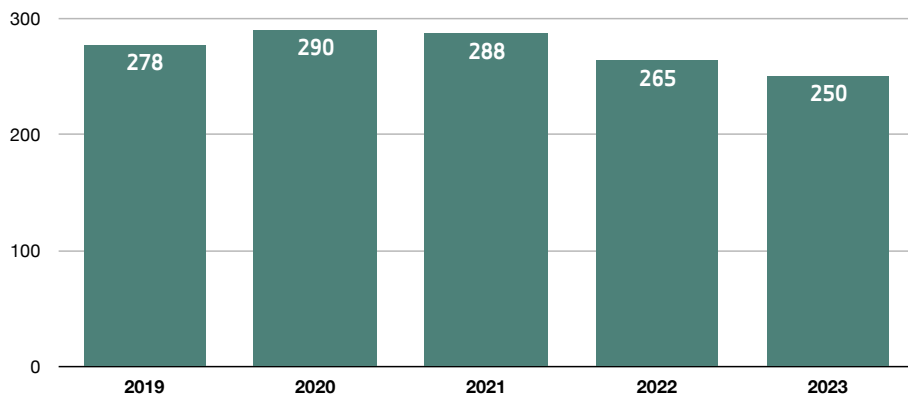
Oprettede egen drift-sager

Gennemførte inspektioner

Vejledninger

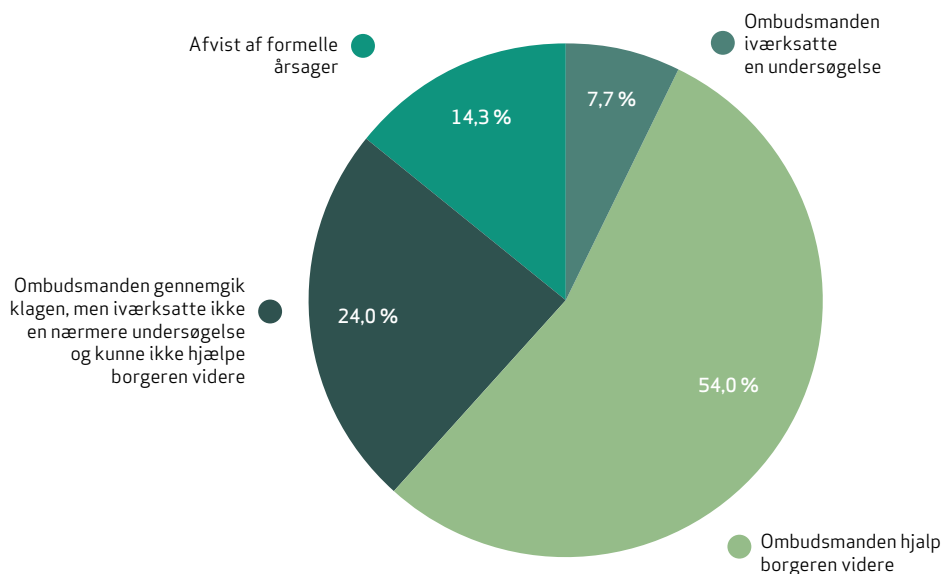

AFSLUTTEDE SAGER I 2023

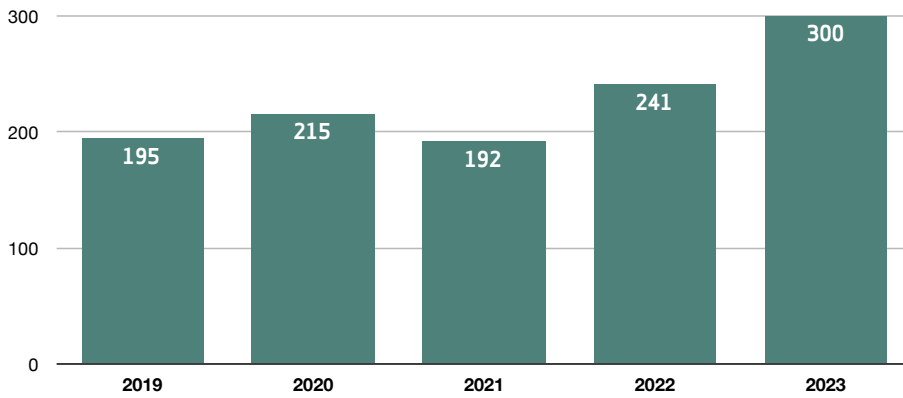
De følgende opgørelser er baseret på de sager, som blev afsluttet i 2023. Opgørelserne vedrører således afsluttede sager, som kan være modtaget i både 2023 og i de forudgående beretningsår.

Sådan endte sagerne:

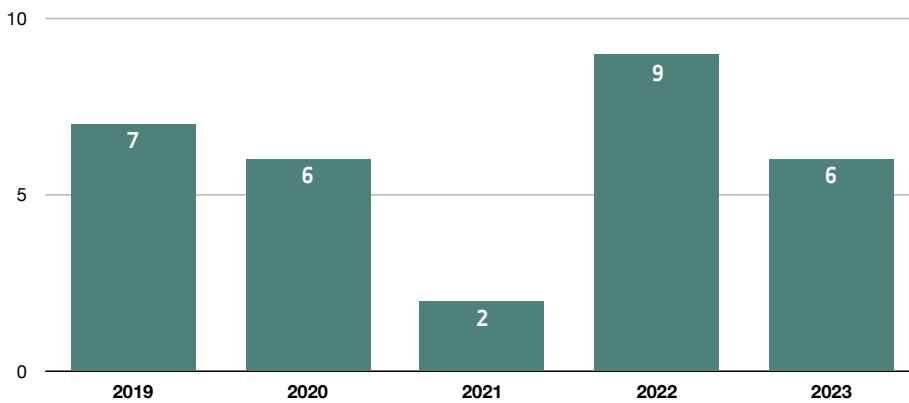
Ombudsmanden iværksatte en undersøgelse	
Kritik, henstillinger mv.	8
Ikke kritik, henstillinger mv., herunder pga. myndighedens genoptagelse	15
Ombudsmanden hjalp borgeren videre	
	162
Ombudsmanden gennemgik klagen, men iværksatte ikke en nærmere undersøgelse og kunne ikke hjælpe borgeren videre	
	72
Afvist af formelle årsager	
Klagen var indgivet for sent	2
Andre klagemuligheder var ikke udnyttet, og ombudsmanden kunne ikke hjælpe borgeren videre	3
Klagen angik Inatsisartut, domstolene, rigsmyndigheder eller andre, som ikke er omfattet af ombudsmandens kompetence	17
Klagen blev tilbagekaldt eller klager reagerede ikke på ombudsmandens henvendelser	15
Ombudsmanden erklærede sig inhabil	6
Anonyme klager	0
Afsluttede sager i alt	
	300
Heraf egen drift-sager	
	6

Afsluttede klagesager

Afsluttede egen drift-sager

Hvad dækker betegnelserne over?

Ombudsmanden iværksatte en undersøgelse

Denne kategori omfatter sager, hvor ombudsmanden har foretaget undersøgelser og f.eks. indhentet akter og/eller en udtalelse fra den myndighed, som klagen vedrører.

Ombudsmanden hjalp borgeren videre

Denne kategori omfatter sager, som ombudsmanden har behandlet på en anden måde end ved at iværksætte en undersøgelse. Det er sager, som ombudsmanden finder rigtigst i første omgang at oversende til den relevante myndighed til videre behandling. Det omfatter eksempelvis sager, der ikke er færdigbehandlet af myndigheden og sager, hvor myndigheden ikke har haft lejlighed til at forholde sig til (alle) klagerens argumenter. Kategorien omfatter også sager med rekursadgang, og hvor ombudsmanden oversender sagen til rekursmyndigheden.

Ombudsmanden gennemgik klagen, men iværksatte ikke en nærmere undersøgelse og kunne ikke hjælpe borgeren videre

Denne kategori omfatter sager, som ikke giver anledning til at iværksætte en undersøgelse eller behandle på anden måde. Det er f.eks. sager, hvori det er klart, at der indgår en bevisvurdering, sager vedrørende forvaltningens rent privatretlige virksomhed, bagatelsager, sager med et politisk formål eller sager, hvor det allerede ud fra klagen kan konstateres, at der ikke er udsigt til kritik eller til at kunne hjælpe borgeren til en bedre retsstilling.

Nedenstående opgørelse viser, hvem der blev klaget over, og hvordan sagerne endte hos ombudsmanden.

Hvem blev der klaget over ¹	Undersøgelser		Ombudsmanden hjalp borgeren videre	Ombudsmanden gennemgik klagen, men iværksatte ikke en nærmere undersøgelse og kunne ikke hjælpe borgeren videre	Afvist af formelle årsager
	Kritik mv.	Ikke kritik mv.			
En eller flere kommuner ²	7	12	125	46	20
Det Kommunale Tilsynsråd				1	
Departementet for Finanser og Ligestilling			1	1	
Departementet for Fiskeri og Fangst	1		1	5	
Departementet for Sundhed			1		
Departementet for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke			1	3	
Formandens Departement			1	1	
Departementet for Landbrug, Selvforsyning, Energi og Miljø			1		
Departementet for Bolig og Infrastruktur				1	
Departementet for Børn, Unge og Familier		1			1
Departementet for Sociale Anliggender, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender				1	
Andre myndigheder mv., der er omfattet af ombudsmandens kompetence			8		2
Det Sociale Ankenævn				1	1
Ilisimatusarfik			1		
INI A/S			2	3	4

¹ Tabellerne med hvem der blev klaget over er inddelt efter de departementer, der eksisterede ved årets udgang. Afsluttede sager vedrørende myndigheder, der er flyttet til et andet ressortområde eller nedlagt, er placeret under det departement, hvor kompetencen lå ved årets udgang.

² Der er foretaget en samlet optælling af alle sager vedrørende de forskellige kommuner. Dette skyldes hensynet til klagers mulighed for at forblive anonym.

Kollegieadministrationens Fælleskontor		1			
Skatterådet				1	
Skattestyrelsen			8	3	1
Socialstyrelsen		1	1		
Økonomi og Personalestyrelsen			2	1	1
Sundhedsvæsenet, herunder grønlandske hospitaler mv.			9		
Uklart, hvilken myndighed der blev klaget over				3	1
Myndigheder mv., der ikke er omfattet af ombudsmandens kompetence				1	12

HVAD HANDLEDE SAGERNE OM?

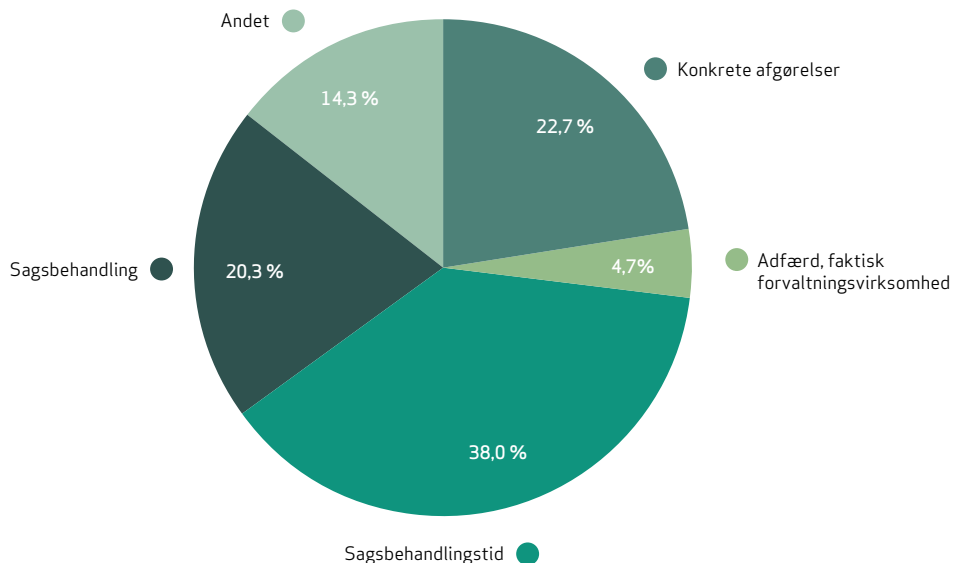
Nedenstående opgørelse viser sagernes fordeling på, hvem der blev klaget over, og hvad sagerne handlede om.

Hvem blev der klaget over	Konkrete afgørelser	Adfærd, faktisk forvaltningsvirksomhed	Sagsbehandlingstid	Sagsbehandling	Andet
Avannaata Kommunia	3	2	17	7	5
Kommune Kujalleq	6		20	4	2
Kommuneqarfik Sermersooq	25	2	31	12	8
Kommune Qeqertalik	10	2	16	10	1
Qeqqata Kommunia	3	1	12	10	1
Det Kommunale Tilsynsråd			1		
Departementet for Finanser og Ligestilling	1		1		
Departementet for Fiskeri og Fangst	4			1	2
Departementet for Sundhed			1		
Departementet for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke	1		1		2
Formandens Departement					1

Departementet for Landbrug, Selvforsyning, Energi og Miljø			1		
Departementet for Bolig og Infrastruktur			1		
Departementet for Børn, Unge og Familier			1		1
Departementet for Sociale Anliggender, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender	1				
Andre myndigheder mv., der er omfattet af ombudsmandens kompetence	3	3	2	1	1
Det Sociale Ankenævn	2				
Ilisimatusarfik				1	
INI A/S	1	3	1	2	2
Kollegieadministrationens Fælleskontor	1				
Skatterådet	1				
Skattestyrelsen	3		2	6	1
Socialstyrelsen	1				1
Økonomi og Personalestyrelsen			1	2	1
Sundhedsvæsenet, herunder grønlandske hospitaler mv.	1	1	2	3	2
Uklart, hvilken myndighed der blev klaget over			1	1	3
Myndigheder mv., der ikke er omfattet af ombudsmandens kompetence	1		2	1	9

I ALT:

Konkrete afgørelser	68
Adfærd, faktisk forvaltningsvirksomhed	14
Sagsbehandlingstid	114
Sagsbehandling	61
Andet	43

Fejl eller forsømmelser af større betydning

Hvis ombudsmandens undersøgelse af en sag viser, at der i den offentlige forvaltning må antages at være begået fejl eller forsømmelser af større betydning, skal ombudsmanden give meddelelse om sagen til Lovudvalget i Inatsisartut og samtidig enten til Naalakkersuisut eller kommunalbestyrelsen. Det fremgår af § 23 i ombudsmandsloven.

I 2023 afgav ombudsmanden 6 meddelelser efter § 23 i ombudsmandsloven. .

De 6 meddelelser vedrørte følgende myndigheder:

- Qeqqata Kommunia (uacceptabel sagsbehandlingstid, se afsnit 3.1)
- Departementet for Fiskeri og Fangst (afslag på licens, se afsnit 3.2)
- Qeqqata Kommunia (manglende håndhævelse af anbringelse, se afsnit 3.5)
- Kommune Kujalleq (optagelse af beboer på alderdomshjem uden samtykke, se afsnit 3.6)
- Departementet for Børn, Unge og Familier (landsdækkende indberetningsystem, se afsnit 4.2)
- Kommune Kujalleq (sagsbehandlingstid for besvarelse af ombudsmandens henvendelse)

Sætteombudsmandssager

I 2023 erklærede ombudsmanden sig inhabil i 6 sager, som derfor af Lovudvalget i Inatsisartut blev oversendt til behandling hos sætteombudsmanden, som i beretningsåret 2023 var Folketingets Ombudsmand.

Sætteombudsmanden afsluttede i 2023 i alt 5 sager.